

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

CPCD
Centar za promociju civilnog društva

MAPIRANJE MEDIJSKIH WEB PORTALA U BOSNI I HERCEGOVINI

INDEPENDENT MEDIA EMPOWERMENT PROGRAM (IMEP)

Marka Marulića 2/III, 71000 Sarajevo, BiH
Tel/fax +387 33 644 810; 611 798; 611 834
e-mail: info@imep.ba
www.imep.ba

Autor:

Prof. dr. Enes Osmančević sa svojim istraživačkim timom

Istraživački tim:

Doc. dr. Mirza Mehmedović, istraživač, Mr. sci. Adis Šušnjar, istraživač, Lejla Ilić Osmančević, dipl.žurnal, istraživačica.

Naslov publikacije:

Mapiranje medijskih web portala u Bosni i Hercegovini

Izdavač:

Centar za promociju civilnog društva (CPCD)

Za izdavača:

Aida Daguda, direktorica

Mjesto: Sarajevo

Godina: 2021.

Istraživanje implementirano u okviru Programa osnaživanja nezavisnih medija (IMEP)

Ovaj dokument je omogućen zahvaljujući velikodušnoj podršci američkog naroda putem Agencije Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj je odgovornost Centra za promociju civilnog društva (CPCD) i ne odražava nužno stavove USAID-a ili vlade Sjedinjenih Država.

Preuzimanje dijelova dokumenta je dozvoljeno uz navođenje originalnog izvora. U slučaju preuzimanja integralne tabelarne baze podataka evidentiranih web medija potrebno je tražiti odobrenje od Centra za promociju civilnog društva (CPCD).

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	5
2.1. OBRAZLOŽENJE PROBLEMA ISTRAŽIVANJA.....	5
2.2. INFORMATIVNI WEB PORTALI	5
2.3. PREDMET ISTRAŽIVANJA	5
2.4. VRIJEME ISTRAŽIVANJA.....	5
2.5. METODE ISTRAŽIVANJA.....	6
2.6. CILJEVI ISTRAŽIVANJA.....	7
2.7. HIPOTETIČKI OKVIR	7
2.8. PITANJA O WEB PORTALIMA U CILJU NJIHOVOG MAPIRANJA I KLASIFIKACIJA.....	8
3. ISTRAŽIVANJE.....	9
3.1. OSNOVNI PARAMETRI ISTRAŽIVANJA	9
3.2. SPECIFIČNOSTI ISTRAŽIVANJA.....	10
4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	11
4.1. BROJ PORTALA U BOSNI I HERCEGOVINI	11
4.2. GEOGRAFSKI RASPORED PORTALA KOJI DJELUJU NA PODRUČJU BOSNE I HERCEGOVINE	11
4.2.1. PREGLED GEOGRAFSKIH POZICIJA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	11
4.2.2. GEOGRAFSKI RASPORED PORTALA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE.....	12
4.2.3. GEOGRAFSKI RASPORED PORTALA U REPUBLICI SRPSKOJ.....	13
4.2.4. LOKACIJE PORTALA U VELIKIM URBANIM CENTRIMA BOSNE I HERCEGOVINE.....	14
4.2.5. ANALIZA VARIJABLI: VRSTE PORTALA.....	15
4.2.6. POSTOJANJE IMPRESUMA	16
4.2.7. DINAMIKA PRODUKCIJE.....	17
4.2.8. MOGUĆNOST KOMENTARA.....	18
4.2.9. UNIKATNI/IZVEDENI WEB PORTALI.....	19
4.2.10. PORTALI NA DRUŠTVENIM MREŽAMA.....	20
4.2.11. REKLAME NA PORTALIMA.....	21
5. ANALIZA.....	22
6. ZAKLJUČAK.....	25
7. PREPORUKE	27
8. PRILOZI	28
8.1. (PRILOG BR. 1) LISTA MAPIRANIH MEDIJSKIH WEB PORTALA U BOSNI I HERCEGOVINI.....	28
8.2. (PRILOG BR. 2) DOMENE MAPIRANIH WEB PORTALA U BOSNI I HERCEGOVINI.....	28

MAPIRANJE MEDIJSKIH WEB PORTALA U BOSNI I HERCEGOVINI

1. UVOD

Program osnaživanja nezavisnih medija (IMEP) je USAID-ov petogodišnji program koji implementira Centar za promociju civilnog društva (CPCD). IMEP podržava nezavisnost medija i slobodu izražavanja u Bosni i Hercegovini jačanjem održivosti medija, podizanjem kvaliteta medijskih sadržaja, izgradnjom kompetencija novinara, pružanjem pravne podrške medijima i novinarima, kao i aktivnim uključivanjem građana i građanki u medijski prostor, uz snažnu promociju nezavisnih medijskih glasova u BiH.

Bosanskohercegovačko društvo mora više ulagati u nezavisnost medija i razvoj kritičkog mišljenja o svim značajnim društvenim pitanjima. Održivi nezavisni mediji, koji saraduju s aktivnim građanima/kama i organizacijama civilnog društva, značajno doprinose razvoju demokratskog društva.

Međutim, mnoga medijska pitanja, bez obzira na legislativni sistem koji je ustanovljen u skladu sa zapadnim demokratskim dostignućima, nije uspio da zadovolji nove zahtjeve, prije svega digitalne komunikacije. Internet je već nekoliko godina, po različitim istraživanjima javnog mnijenja, ubjedljivo najpopularniji medij. Pored izrazite popularnosti društvenih mreža, lider u informisanju su različiti web portali za čije formiranje i produciranje nije potrebna nikakva dozvola ni upis u bilo kakav registar. Stoga je u državi i nepoznanica koliko uopće postoji web medija. IMEP je stoga inicirao istraživanje kako bi se ustanovilo koji je broj web medija, odakle su, koji je intenzitet produkcije, imaju li impresum, kakve domene nose. Podaci koji su prikupljeni mogu pomoći u daljem razvoju evidentiranja, ili čak i sistemskog registriranja web medija, i otpočinjanje regulacije i samoregulacije njihovih medijskih sadržaja po profesionalnim medijskim normama kako bi građani dobili vjerodostojne medije, što utiče i na razvoj otvorenog društva.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

2.1. Obrazloženje problema istraživanja:

Postojeći zakoni o medijima i komunikacijama nedostatni su za regulaciju online komunikacijske prakse u Bosni i Hercegovini. Administrativno-pravna oblast osnivanja, rada i djelovanja web portala potpuno je neuređena. Ne postoji čak niti registar web portala u našoj zemlji. Mehanizmi regulacije koje provodi Regulatorna agencija za komunikacije BiH odnose se na elektronske medije (Radio i TV), ali ne i na web portale koji su izvedeni iz tih medija. Vijeće za štampu i online medije u Bosni i Hercegovini proširilo je svoje polje djelovanja i na web portale, nastojeći mehanizmima samoregulacije podići profesionalne i etičke standarde online novinarstva. Značajniji web portali prihvatili su Kodeks za štampu i online medije, ali je znatan broj manje posjećenih portala ostao izvan dosega samoregulacije. To otvara prostor za različite zloupotrebe online mdija i neprofesionalizam. Ne postoje podaci o broju web portala u našoj zemlji, a vrlo često niti o vlasničkoj i uredničkoj strukturi. Brojni portali čak nemaju ni impresum. Predmet ovog istraživanja je mapiranje informativnih web portala u Bosni i Hercegovini (unikatnih ili izvedenih iz tradicionalnih medija, printanih i elektronskih medija) i izrada analitičkog izvještaja.

2.2. Informativni Web portali:

Informativni web portali su online mediji koji koriste različite platforme na world wide web-u kako bi kroz organiziranu i kontinuiranu djelatnost prikupljali, obrađivali i publicirali informacije u skladu sa principima publicistike i novinarstva o različitim sferama života i na različitim nivoima djelovanja – od lokalnog, nacionalnog, regionalnog do globalnog.

2.3. Predmet istraživanja:

Predmet istraživanja su informativni web portali u BiH, kako oni koji su osnovani u BiH, sa nacionalnom domenom ba, ili nekom drugom domenom (net, info, org. tv i sl.), ali i portali koji su osnovani i djeluju u inostranstvu, a koji su orijentirani prema korisnicima u Bosni i Hercegovini.

2.4. Vrijeme istraživanja: Šest nedjelja, od kraja marta do sredine maja 2021.

2.5. Metode istraživanja:

- Metoda prikupljanja podataka o web portalima (Korištenje postojećih baza podataka o web portalima koje su u posjedu udruženja novinara, medijskih organizacija, provajdera i sl. Prikupljanje podataka pretraživanjem web adresa, pojmova, linkova, tagova, izvora informacija i sl.)
- Metoda promatranja (Pretraživanje na web-u, praćenje poveznica i linkova u procesu prenošenja sadržaja sa jednih portala na druge, promatranje produkcije na naslovnica web portala kao generalni uvid u sadržaj portala, promatranje sadržaja impresuma i ocjene njihove kompletnosti od djelomičnog ka potpunom impresumu).
- Metoda komparacije (Kompariranje sadržaja web portala u cilju određivanja njihove profilacije od informativnih, edukativnih, ekonomskih, ekoloških, sportskih, do zabavnih portala. Komparacija impresuma web portala u cilju uspoređivanja kompletiranosti i potpunosti informacija o web portalu).
- Metoda deskripcije (Metoda koja je korištena u interpretaciji rezultata istraživanja i pisanju analitičkog izvještaja. Ovom metodom opisana se profilacija portala, razlike među različitim vrstama portala, potpunost i kompletiranost impresuma i sl.).
- Metoda analize sadržaja (Analizirani su sadržaji naslovnica web portala, ali i ostali sadržaji u cilju određivanja profilacije portala. To je ključna metoda u određivanju karaktera, odnosno profilacije portala).
- Statistička analiza (Prikupljeni podaci obrađeni su statistički u cilju prikazivanja broja web portala, ali i njihovoj klasifikaciji, u skladu sa ponuđenim varijablama).
- Opće metode indukcije i dedukcije (Metode induktivnog i deduktivnog zaključivanja u cilju prikazivanja rezultata istraživanja, ali i pisanju analitičkog izvještaja).

2.6. Ciljevi istraživanja:

Generalni cilj istraživanja bio je ustanoviti približan broj medijskih portala koji objavljuju na BHS jeziku, koji za ciljanu grupu imaju stanovništvo BiH, a mogu biti registrovani u BiH ili drugim zemljama, istražiti generalnu sadržinu i odrediti karakter portala. (U ovim okolnostima precizan broj web portala u BiH nemoguće je ustanoviti bez mehanizama samoregulacije ili njihovog registra, ili istraživanja koje bi zahtijevalo brojnu ekipu eksperata i više vremena). Specifični ciljevi istraživanja su kroz istraživanje generalne sadržine portala dobili podatke o sljedećim varijablama:

- Ime (naziv) portala i web adresa
- Grad, država, osnivanja (ukoliko je naznačeno)

- Vrsta portala: (informativni, specijalizirani).
 - Informativni sa širokim spektrom tema (nacionalni, lokalni, regionalni.)
 - Specijalizirani sa različitom tematskom profilacijom: (politički, ekonomski, edukativni, sportski, ekološki, zabavni.)

- Postojanje impresuma (da, ne).
 - Da:
 - djelomični (Navedeno: ime urednika, sjedište, i kontakti)
 - potpuni (Uz navođenje imena urednika, sjedišta i kontakata, navedeni i podaci o osnivaču i vlasništvu portala).
 - Ne: (Bez impressuma).
- Dinamika produkcije (dnevna, sedmična, mjesečna, povremena)
- Unikatni web medij ili izvedeni web medij radija, televizije ili novine/časopisa (unikatni, izvedeni).
- Mogućnost komentaranja tekstova (da, ne)
- Prisustvo portala na društvenim mrežama (da, ne)
- Prisustvo reklama na portalu (da, ne).

2.7. Hipotetički okvir:

Generalna hipoteza:

- U Bosni i Hercegovini djeluju brojni portali, ali njihov tačan broj nije utvrđen, ne postoji registar portala, niti je njihova djelatnost uređena.

Pomoćne hipoteze:

- Najveći broj portala je općeg informativnog i lokalnog karaktera, dok je broj specijaliziranih portala znatno manji.
- Značajan broj portala nema impresum, pa stoga često nisu javno dostupni podaci o vlasničkim, a često ni uredničkim strukturama.
- Ako i postoje, impresumi su uglavnom djelomični, dok je broj potpunih impresuma (sa vidljivom vlasničkom strukturom) vrlo mali.
- Većina portala publicira sadržaje na dnevnoj, manji broj na nedjeljnoj osnovi, ali postoje i portali koji produciraju sadržaje povremeno, čak i neredovno.
- Najčitaniji portali u BiH imaju opciju komentiranja, ali i sve više portala ukida mogućnost komentiranja tekstova.
- U BiH je najviše unikatnih portala, dok je broj portala „izvedenih“ iz radija, TV ili novina nešto manji.
- Znatno broj portala prisutan je na društvenim mrežama.
- Na većini portala u BiH prisutni su reklamni sadržaji, manji broj portala je bez reklama.

2.8. Pitanja o web portalima u cilju njihovog mapiranja i klasifikacija:

1. Ime (naziv) portala i web adresa
2. Grad, država, osnivanja (ukoliko je naznačeno)
3. Vrsta portala: (informativni, specijalizirani).
 - Informativni sa širokim spektrom tema (lokalni, nacionalni, regionalni)
 - Specijalizirani sa različitom tematskom profilacijom: (politički, ekonomski, edukativni, sportski, vjerski, ekološki, zabavni)
4. Postojanje impresuma (da, ne).
 - Da:
 - djelomični (Navedeno: ime urednika, sjedište, i kontakti)
 - potpuni (Uz navođenje imena urednika, sjedišta i kontakata, navedeni i podaci o osnivaču i vlasništvu portala).
 - Ne: (Bez impresuma).
5. Dinamika produkcije (dnevna, sedmična, mjesečna, povremena)
6. Mogućnost komentiranja tekstova (da, ne)
7. Unikatni web medij ili izvedeni web medij radija, televizije ili novine/časopisa (unikatni, izvedeni)
8. Prisustvo portala na društvenim mrežama (da, ne)
9. Prisustvo reklama na portalu (da, ne).

3. ISTRAŽIVANJE

3.1. Osnovni parametri istraživanja:

Istraživanje o broju i klasifikaciji informativnih web portala u Bosni i Hercegovini, ali i onih iz inostranstva koji za ciljnu skupinu imaju stanovništvo BiH i publiciraju na BHS jezicima proveo je četvoročlani istraživački tim u periodu april-maj 2021. godine. Istraživanje je obuhvatilo web portale koji su osnovani i djeluju u Bosni i Hercegovini, ali i one koji su osnivani u inostranstvu, ali koji publiciraju i emitiraju na BHS jezicima i koji za ciljnu skupinu imaju stanovništvo Bosne i Hercegovine.

Istraživanje je obuhvatilo samo aktivne medijske portale, što znači one portale koji publiciraju sadržaje u dinamici koja može biti dnevna, nedjeljna, mjesečna ili povremena. Web portali koji nisu objavljivali sadržaje duži vremenski period nisu obuhvaćeni istraživanjem.

Lociranje informativnih web portala zasnivalo se najprije na upisu najpoznatijih i najposjećenijih informativnih web portala, njihovoj linkovskoj povezanosti sa drugim portalima.

Osim toga, korištene su postojeće baze podataka, poput popisa web portala koji prihvataju mehanizme samoregulacije Vijeća za štampu i online medije u Bosni i Hercegovini, te pojedinih novinarskih udruženja i medijskih organizacija. Iako neažurirani, ti spiskovi portala su bili od koristi, jer su upućivali i na manje poznate i manje posjećene portale.

Takođe, lociranje portala je vršeno i prema pretraživanju po geografskom principu, po općinama, kantonima, entitetima, Brčko distriktu, zapravo administrativnim oblastima u Bosni i Hercegovini.

Nadalje, lociranje portala je vršeno i prema pretraživanju ključnih pojmova (npr. portal, nezavisni, dnevni, lokalni, regionalni, vijesti, aktuelnosti, politika, kultura, crna hronika, sport, imena mjesta i administrativnih oblasti, različitih toponima i sl.).

Lociranje informativnih web portala vršeno je i pretraživanjem društvenih mreža (Facebook, Twitter, Instagram i sl.), jer su svi značajniji portali prisutni na društvenim mrežama, koje koriste za privlačenje pažnje, komunikaciju sa korisnicima i međusobnu komunikaciju korisnika, te komentare i oglašavanja.

MAPIRANJE MEDIJSKIH WEB PORTALA U BOSNI I HERCEGOVINI

Mapiranje portala vršeno je prema podacima navedenim na portalima kao kontakt ili sjedište redakcije. Za portale koji nisu sadržavali ove podatke nisu upisivani podaci o gradu i državi u kojima i iz kojih djeluju, iako se u nekim slučajevima sjedište redakcije moglo i pretpostaviti.

Ostali podaci o portalima u skladu sa primjenjenom metodologijom istraživanja i preciziranim varijablama, upisivani su nakon lociranja i mapiranja web portala, uvidom u generalni sadržaj portala, podatke o portalu u izbornicima „o nama“ i impresumu.

3.2. Specifičnosti istraživanja:

Istraživanje – Mapiranje medijskih portala u Bosni i Hercegovini i izrada analitičkog izvještaja – pionirsko je istraživanje. U Bosni i Hercegovini do sada nije rađeno niti publicirano istraživanje sa ciljem mapiranja informativnih web portala. Ovo je prvo istraživanje te vrste. Iako ono dolazi relativno kasno, njegova važnost je utoliko veća jer ne postoje prethodna istraživanja brojnosti i lociranosti medijskih portala, čak niti registar portala. Postoje nepotpuni spiskovi od strane Vijeća za štampu, nekih medijskih organizacija i udruženja, kao i nekih pretraživača koji rangiraju web portale po posjećenosti.

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi približan broj medijskih web portala u Bosni i Hercegovini i mapirati ih, te na osnovu uvida u generalnu sadržinu utvrditi osnovne informacije o portalima. Cilj ovog istraživanja nije bila analiza sadržaja portala, niti bitnih aspekata komunikacijske situacije dominantno određene medijskim web portalima. Zbog toga ovo istraživanje može služiti kao polazište i osnova za dalja istraživanja specifičnosti kulture web komuniciranja, a posebno specifičnosti medijskih web portala u Bosni i Hercegovini.

Ovo istraživanje nije imalo za cilj da utvrdi precizan broj web portala u Bosni i Hercegovini, niti bi to bilo moguće s obzirom na neuređenost bosanskohercegovačkog prostora web komuniciranja, nepostojanje registra portala, slabu vidljivost i dinamičnost web portala.

Slaba vidljivost ogleda se u slabom oglašavanju i nedovoljnoj upoznatosti znatnog broja, pogotovo lokalnih portala. Dinamičnost se ogleda u činjenici da se u relativno kratkom vremenu gasi, ali i osniva veliki broj web portala. To svakako onemogućava utvrđivanje preciznog broja web portala. Čak i kada bi taj broj mogao biti precizno utvrđen, ne bi važio za duže vrijeme, jer bi se u vrlo kratkom vremenu ugasili neki stari i pokrenuli novi portali.

Precizan broj web portala u Bosni i Hercegovini mogao bi se utvrditi kada bi postojala obaveza vlasnika web portala upisivanja u registar, što ne znači i obavezu traženja i dobijanja bilo kakve dozvole. Upis u registar omogućio bi evidenciju aktivnih web portala. Zbog toga ovo istraživanje i jeste pionirsko, jer ono može poslužiti stvaranju takvog registra, ali i dalja istraživanja u ovoj oblasti.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

4.1. Broj portala u Bosni i Hercegovini:

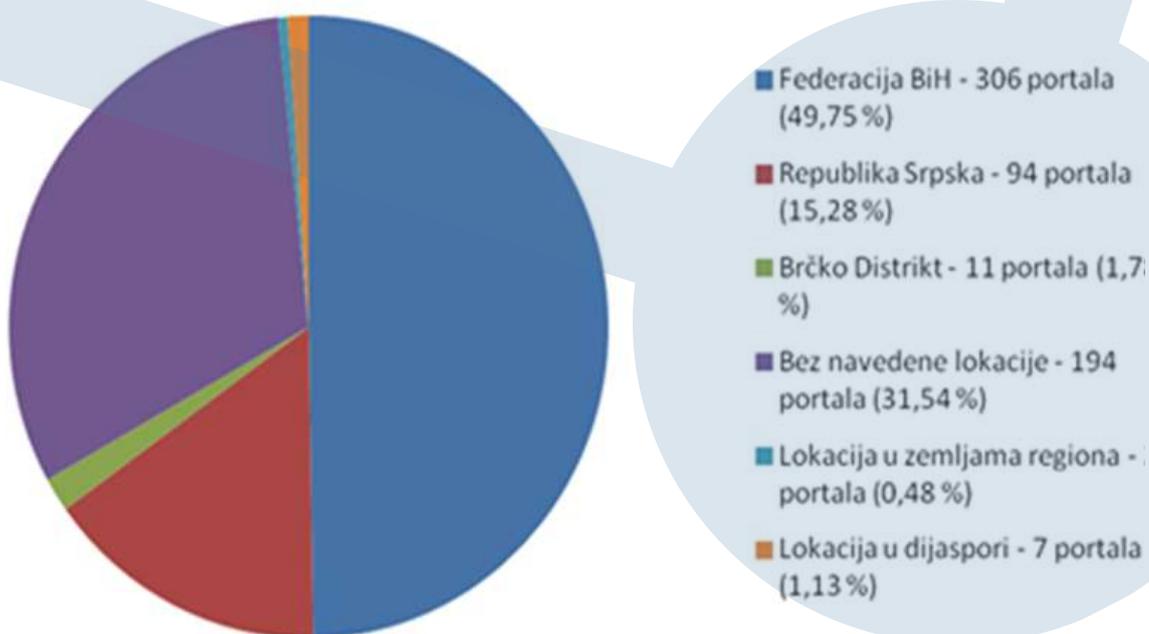
Istraživanjem je utvrđeno postojanje najmanje 615 medijskih web portala u Bosni i Hercegovini. Naravno, taj broj nije konačan, jer je medijska scena Bosanskohercegovačkih web portala jako dinamična nedovoljno vidljiva i netransparentna. Dosadašnje evidencije locirale su znatno manje brojeve medijskih portala, poput one objavljene na stranici Vijeća za štampu i online medije koja sadrži 101 medijski portal: <https://www.vzs.ba/index.php/vijece-za-stampu/internet-portali-u-bosni-i-hercegovini> (Posjećeno 10.05.2021.)

Lista mapiranih medijskih web portala data je u Prilozima (Odjeljak 8. Prilog br.1). Domenu „ba“ ima najveći broj portala, njih 305, što je gotovo polovica od ukupnog broja portala, preciznije 49,59%. Nakon toga, po broju portala slijede: Portali sa domenom „com“ - 147 portala (23,9 %), domenom „info“ - 84 portala (13,65 %), domenom „net“ - 47 portala (7,64 %) itd. Lista domena web portala u Bosni i Hercegovini data je u Prilozima (Odjeljak 8. Prilog br.2).

4.2. Geografski raspored portala koji djeluju na području Bosne i Hercegovine

4.2.1. Pregled geografskih pozicija za Bosnu i Hercegovinu

Slika 1: Lokacije portala u Bosni i Hercegovini

MAPIRANJE MEDIJSKIH WEB PORTALA U BOSNI I HERCEGOVINI

Kao što je predstavljeno na slici 1, od ukupno 615 mapiranih portala koji djeluju na području Bosne i Hercegovine, 306 portala (49,75 %) ima navedeno sjedište u Federaciji Bosne i Hercegovine.

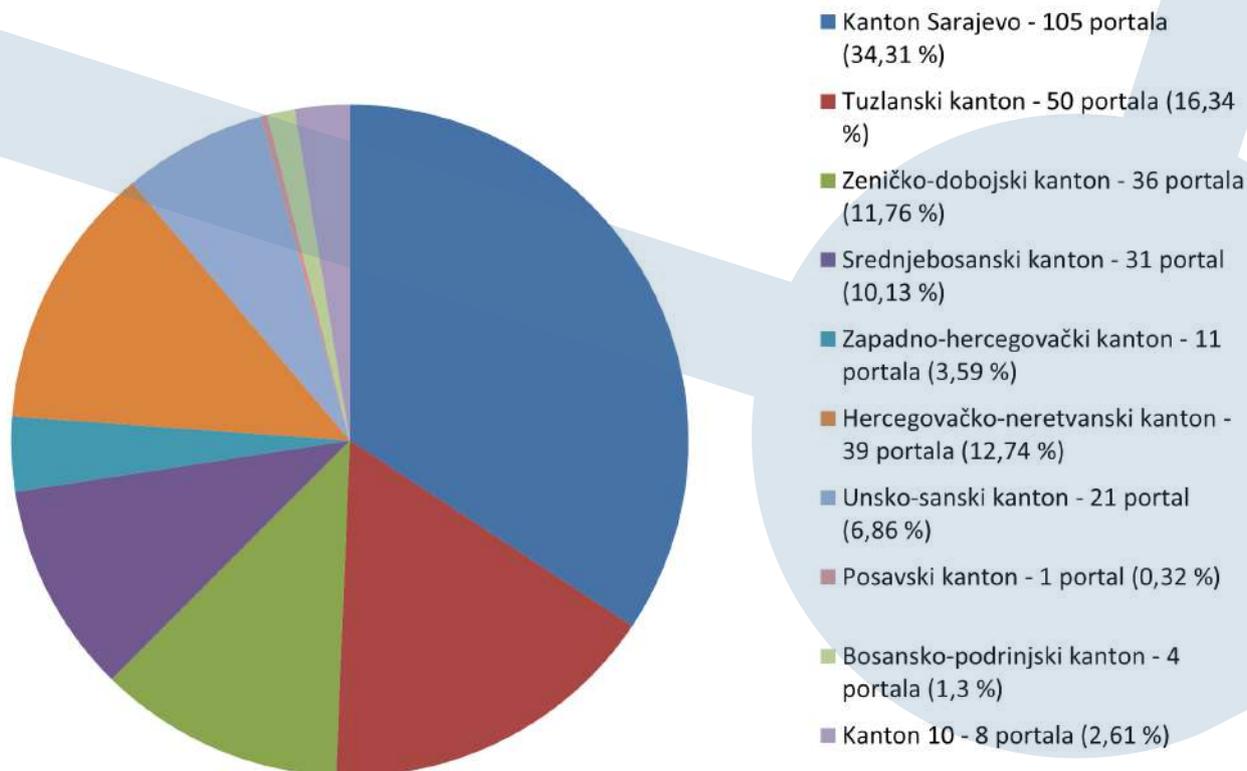
Sjedište u Republici Srpskoj imaju 94 portala, odnosno 15,28 procenata, dok za 194 portala (31,54 %) uopšte nije navedena geografska lokacija.

U Brčko Distriktu je evidentirano 11 portala (1,78 %), sjedište u nekoj od zemalja regiona imaju 3 portala (0,48 %), dok je u zemljama u kojima je značajnije prisutna BH dijaspora evidentirano ukupno 7 portala (1,13 %).

Kao što je vidljivo iz ukupnog prikaza geografskih lokacija mapiranih portala, skoro trećina od ukupnog broja nemaju navedenu geografsku lokaciju. To možemo objasniti činjenicom da portali vrlo često se ne žele identificirati sa određenom teritorijalno-političkom jedinicom u ukupnim regionalnim etno-nacionalnim odnosima, što vrlo često portale identificira kao sredstva informisanja određenih lokalnih sredina ili određenih etničkih grupa, te onemogućava proboj na šire medijsko tržište.

4.2.2. Geografski raspored portala u Federaciji Bosne i Hercegovine

Slika 2: Lokacije portala u Federaciji BiH

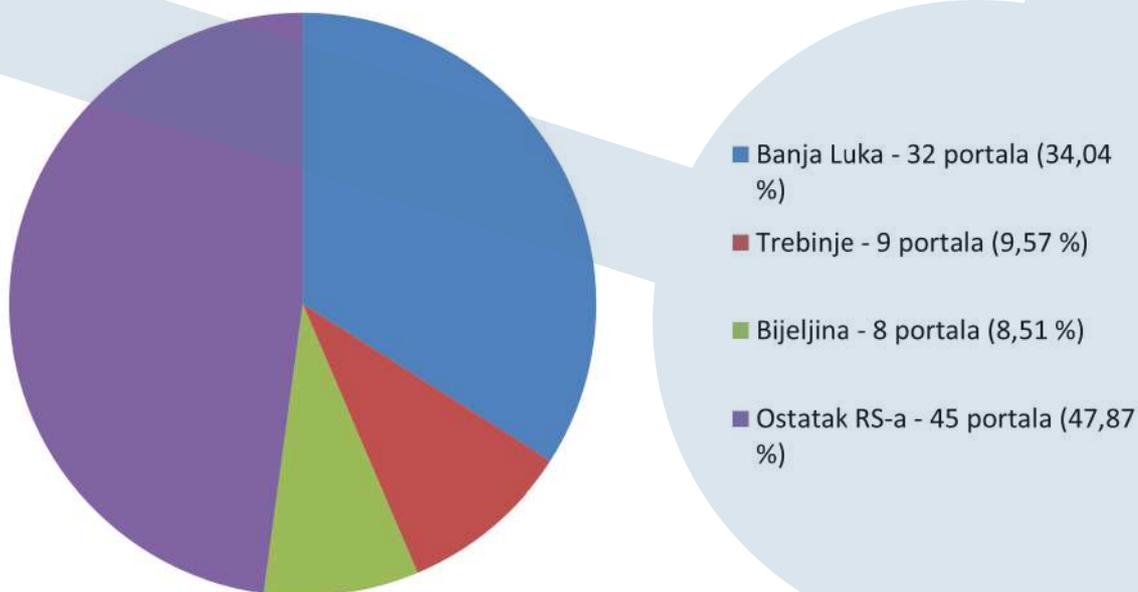
Od ukupno 306 portala čija je geografska lokacija evidentirana u Federaciji Bosne i Hercegovine, više od trećine portala se nalazi u Kantonu Sarajevo, odnosno 105 portala (34,31 %), dok se u Tuzlanskom kantonu nalazi ukupno 50 portala (16,34 %). Po ukupnom broju evidentiranih portala sljedeći je Hercegovačko-neretvanski kanton sa 39 portala (12,74 %), dok ga slijede Zeničko-dobojski kanton sa 36 (11,76 %), Srednjobosanski kanton sa 31 (10,13 %), te Unsko-sanski kanton sa ukupno 21 evidentiranim portalom (6,86 %).

U ostalim kantonima Federacije Bosne i Hercegovine je evidentiran značajno manji broj portala, odnosno ukupno 11 portala (3,59 %) u Zapadnohercegovačkom, 8 portala (2,61 %) u Kantonu 10, 4 portala (1,3 %) u Bosansko-podrinjskom kantonu, dok je u Posavskom kantonu evidentiran samo 1 portal (0,32 %).

Ovakva geografska raspodjela govori da je najveći broj portala u Federaciji Bosne i Hercegovine lociran u ekonomski najrazvijenijim i najnaseljenijim kantonima, što možemo objasniti interesima osnivača portala da djeluju u lokalnim tržištima sa većim brojem korisnika online medija, ali i sa većim brojem potencijalnih oglašivača/korisnika marketinških usluga.

4.2.3. Geografski raspored portala u Republici Srpskoj

Slika 3: Lokacije portala u Republici Srpskoj:

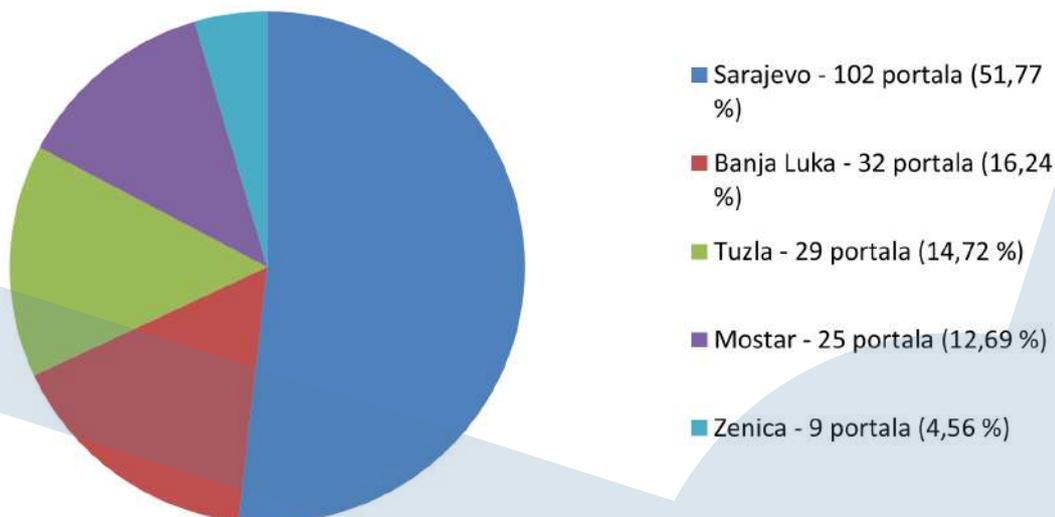

Kao što je vidljivo na slici 3, najveći broj portala u Republici Srpskoj smješten je u administrativnom centru Banjoj Luci, gdje se nalaze ukupno 32 portala (34,04 %), odnosno nešto više od trećine ukupnog broja portala u Republici Srpskoj (94).

Također, u ovom prikazu vidimo i druga dva regionalna centra u Republici Srpskoj, Trebinje, kao centar istočnohercegovačkog dijela RS-a, gdje se nalazi ukupno 9 portala (9,57 %), te Bijeljinu, kao centar istočnog bosanskog dijela koji se nalazi u RS, gdje je smješteno ukupno 8 portala (8,51 %). Ako uzmemo zbirni broj portala smještenih u ova tri regionalna centra u Republici Srpskoj, vidjećemo da se na tom području nalazi više od polovine ukupnog broja portala čija je lokacija registrovana u RS (52,13 %).

4.2.4. Lokacije portala u velikim urbanim centrima Bosne i Hercegovine

**Slika 4: Lokacije portala u urbanim centrima
BiH**

Analiza geografskog položaja portala obuhvatila je i pet velikih urbanih centara Bosne i Hercegovine, koji su u kontekstu lokacije mogu tretirati kao administrativni i ekonomski centri određenih regija, a to su Sarajevo, Banja Luka, Mostar, Tuzla i Zenica. Po ovoj metodologiji, od ukupno 197 portala evidentiranih u velikim urbanim centrima, najveći broj je lociran u Sarajevu, odnosno 102 portala (51,77 %).

Druga velika urbana sredina po broju portala je Banja Luka sa 32 portala (16,24 %), a nakon toga slijede Tuzla sa 29 portala (14,72 %), Mostar sa 25 portala (12,69 %), te Zenica sa 9 evidentiranih portala (4,56 %).

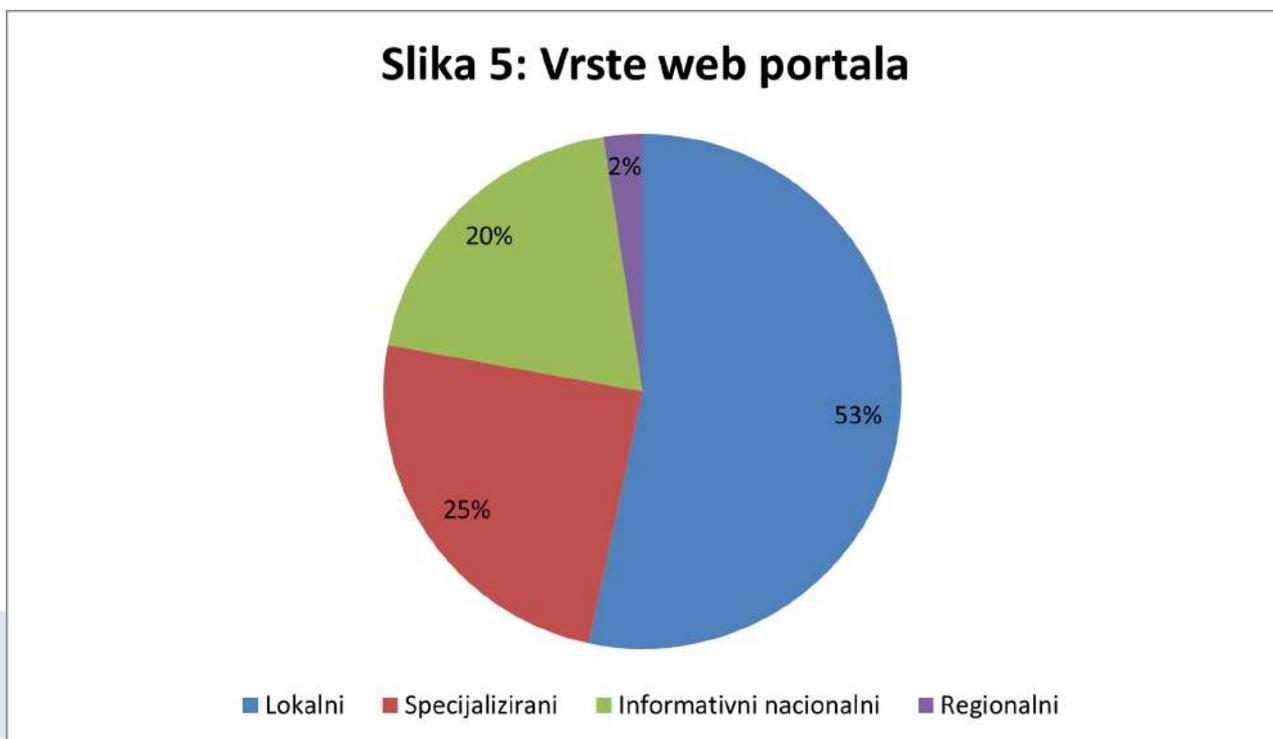

MAPIRANJE MEDIJSKIH WEB PORTALA U BOSNI I HERCEGOVINI

Najveću pozicioniranost portala u Sarajevu i Banjoj Luci možemo tumačiti administrativnim sjedištem državnih i entitetskih institucija u ova dva grada, te perspektivom dosega do najšireg kruga čitalaca, imajući u vidu naseljenost ove dvije sredine.

S druge strane, dva najveća administrativna i ekonomska centra u Bosni i Hercegovini istovremeno nude i najbolji pristup potencijalnim oglašivačima, te saradnju i razmijenu sadržaja sa drugim, kako online, tako i tradicionalnim medijima smještenim u ova dva grada.

4.2.5. Analiza varijabli: Vrste portala

Istraživanje web portala u BiH očekivano je pokazalo da su najbrojniji lokalni portali - 328, odnosno 53 odsto. Web portala koji pokrivaju teritorij cijele države, odnosno nacionalnih informativnih portala je 20 odsto, odnosno 121, regionalnih 2 odsto, odnosno 15. Ukupan broj portala opće informativnosti je 464. Zanimljiv je podatak da u BiH postoje čak 151 specijalizirana web portala, odnosno 25 odsto od ukupnog broja portala.

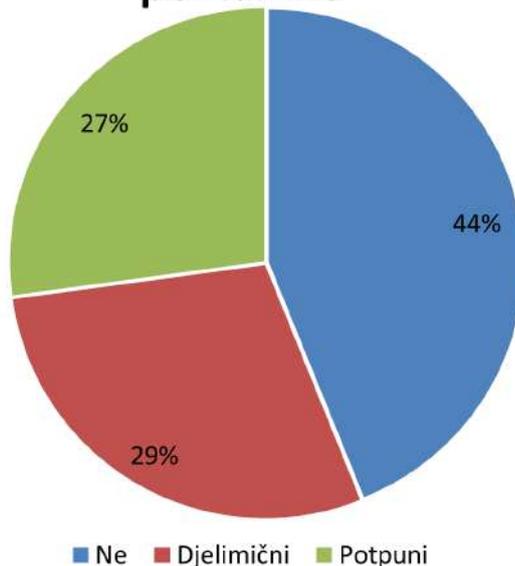
Ovi portali imaju dnevnu ili povremenu produkciju vijesti i ostalih medijskih sadržaja. Pokrivaju različite oblasti: sport, kulturu, nacionalnu baštinu ili pripadnost, historiju, biznis, zabavni, auto novine, civilno društvo, ekologiju, filozofiju i kulturu, turizam, lifestyle, ženski, alternativni, zdravlje, porodični, naučni i omladinski.

Pojedini portali propagiraju građansko novinarstvo, analizu medijskih sadržaja, aktivizam, ali ima i onih koji promovišu otvorenu propagandu poput portala antimigrant.ba.

4.2.6. Postojanje impresuma

Slika 6: Postojanje impresuma na web portalima

Potpun impresum medija trebao bi da sadrži podatke o osnivaču medija, sjedištu medija, glavnom uredniku/odgovornom licu medija i kontakte. Također, trebao bi biti vidljiv i prepoznatljiv. U BiH, kao i u cijeloj regiji godinama se naglašava problem “divljih portala” bez impresuma, koji ne poštuju profesionalne standarde, nerijetko šire dezinformacije, političku propagandu ili su osnovani radi ostvarivanja profita.

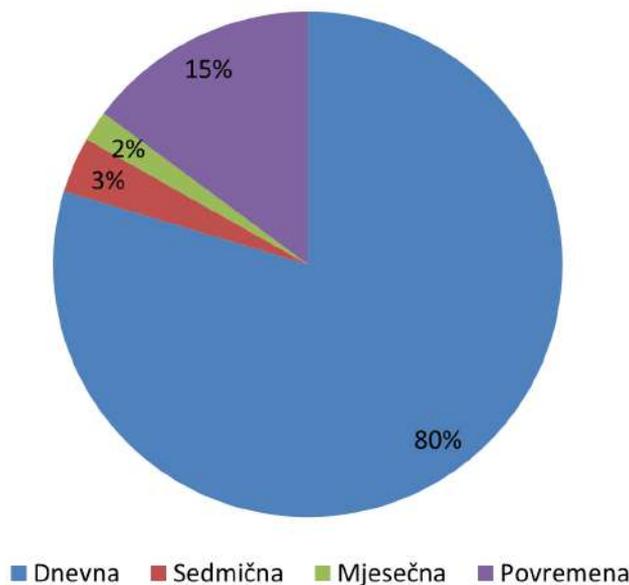
Mapiranje web portala u BiH pokazalo je odnos profesionalnih informativnih portala sa potpunim impresumom i medija čiji su osnivači i/ili odgovorna lica nepoznati. Očekivano, najveći broj portala nema impresum - njih 270 ili 44 odsto. 29 odsto ili 178 portala ima djelimični impresum (samo pojedine podatke iz impresuma) dok potpuni impresum ima 27 odsto, odnosno 167 portala.

Zabrinjavajući je podatak da je najveći broj portala bez impresuma, da korisnici nemaju nikakvu informaciju ko vlasnički i/ili urednički stoji iza portala. To negativno utječe na vjerodostojnost medija. Takvi portali često nemaju ni mogućnost kontakta, ili samo e-mail adresu marketinga. Takvim portalima gotovo je nemoguće uputiti demanti ili zahtjev za ispravkom krivog navoda.

4.2.7. Dinamika produkcije:

Slika 7: Dinamika produkcije web portala

Cilj ovog pitanja bio je da pokaže aktivnost informativnih portala, odnosno dnevnu, sedmičnu, mjesečnu ili povremenu dinamiku produkcije. Istraživanje pokazuje da čak 490 portala, odnosno 80 odsto imaju dnevnu produkciju, zatim slijedi povremena produkcija - 15 odsto, odnosno 91 portal, sedmična - 3 odsto, odnosno 22 web portala i mjesečna - 2 odsto - 12 web portala.

Dnevna produkcija je u funkciji informativnosti, odnosno publiciranju informativnih sadržaja na dnevnoj osnovi s ciljem pružanja najvažnijih informacija korisnicima, u skladu sa programskom profilacijom i uređivačkim principima web portala.

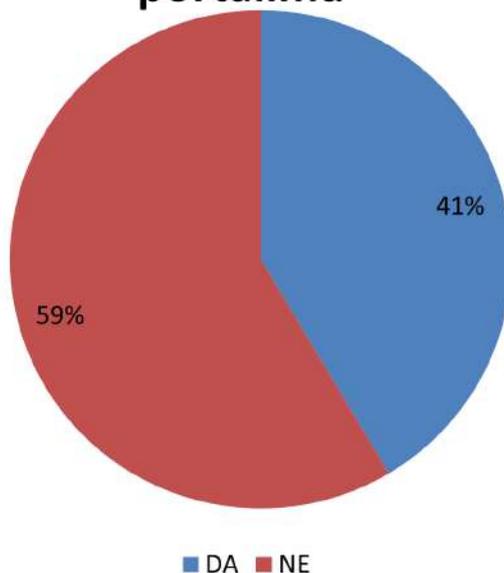
Ovi podaci ukazuju na veliku hiperprodukciju medijskih sadržaja u web prostoru, koji su identični na brojnim portalima. To karakterizira fenomen tzv. „copy-paste“ novinarstva, to jest činjenicu da se najveći broj sadržaja preuzima sa vodećih medijskih portala i onda prenosi na manje poznate ili manje posjećene portale koji nemaju vlastitu produkciju. Za vlastitu produkciju potrebno je imati kadrove, koje na žalost većina portala nema.

Zabrinjavajuće je da u velikom broju slučajeva novinarske poslove na portalima obavljaju osobe bez formalnog novinarskog obrazovanja ili obuke iz etike novinarstva. To stvara pretpostavke za svakodnevno kršenje autorskih prava kroz preuzimanje tuđih sadržaja, ali i širenje neprovjerenih, netačnih, pa čak i tendencioznih dezinformacije bez ikakve odgovornosti.

4.2.8. Mogućnost komentara:

Slika 8: Mogućnost komentara na web portalima

Specifičnost world wide web-a je velika mogućnost interakcije, i to u kratkom vremenu, što su dobre pretpostavke za pluralnost komunikacije, odnosno potencijal za demokratizaciju javne komunikacije, bez koje nema demokratizacije društva.

Mogućnost komentarisanja medijskih sadržaja na web portalima u Bosni i Hercegovini ima 255 portala, odnosno 41 odsto, dok broj portala koji nemaju ovu mogućnost iznosi 59 odsto, odnosno 360 web portala.

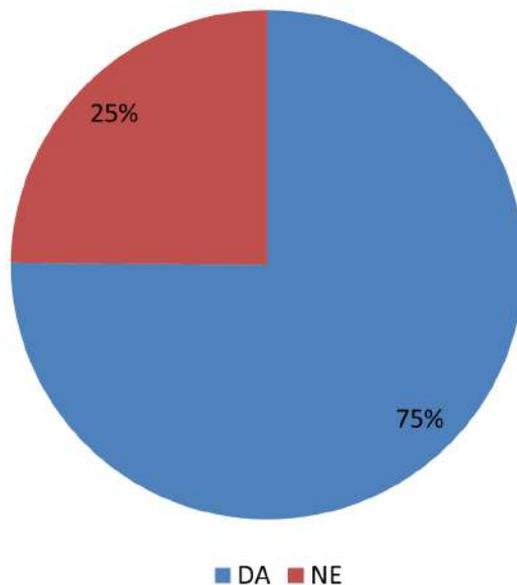
Ovaj podatak ukazuje da više od polovine od ukupnog broja portala ne nude ovu vrstu interakcije sa publikom. S obzirom na česte debate u javnosti o odgovornosti medija za izrečene komentare na samom mediju i kapacitete samih portala, očekivano je da je velik broj portala ukinuo ovu mogućnost kako bi spriječio širenje govora mržnje i huškanja na mediju.

Međutim, određen broj web portala, koji imaju za cilj propagandu ili sticanje materijalne dobiti, ukinuo je mogućnost dijaloga sa čitaocima iz bojazni dovođenja sumnje u tačnost i objektivnost medijskog sadržaja.

4.2.9. Unikatni/Izvedeni web portali

Slika 9: Unikatni/ izvedeni web portali

Istraživanje je pokazalo da u BiH postoji 462 ili 75 odsto, autentičnih, unikatnih web portala, dok je 25 odsto, odnosno 153 portala izvedeno iz drugih medija: televizije, radija, štampe.

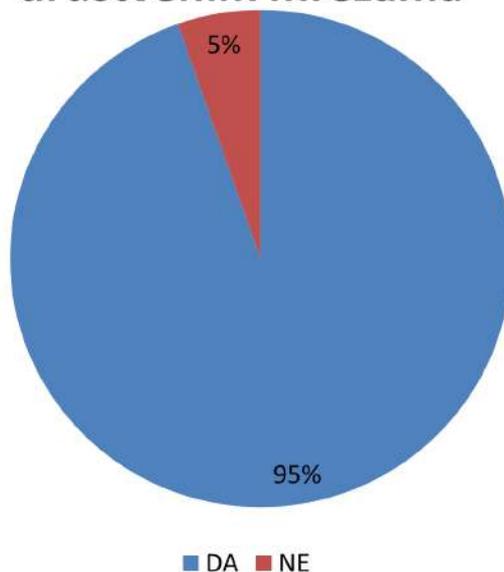
S druge strane, trostruko manji broj izvedenih portala ukazuje na intenciju web prezentacije tradicionalnog medija u svrhu promovisanja samog medija, plasiranja medijskih sadržaja na web portal, te ostvarivanje mogućnosti interakcije sa publikom.

Također, prisutnost na webu ostvaruje i veću mogućnost oglašavanja medija. Broj autentičnih medija je očekivan s obzirom na ukupan broj portala u BiH.

4.2.10. Portali na društvenim mrežama

Slika 10: Zastupljenost web portala na društvenim mrežama

Kada je riječ o zastupljenosti portala na društvenim mrežama, istraživanje je pokazalo da 582 portala imaju svoju stranicu na društvenim mrežama, odnosno 95 odsto, dok 5 odsto - 33 web portala nije zastupljeno na društvenim mrežama.

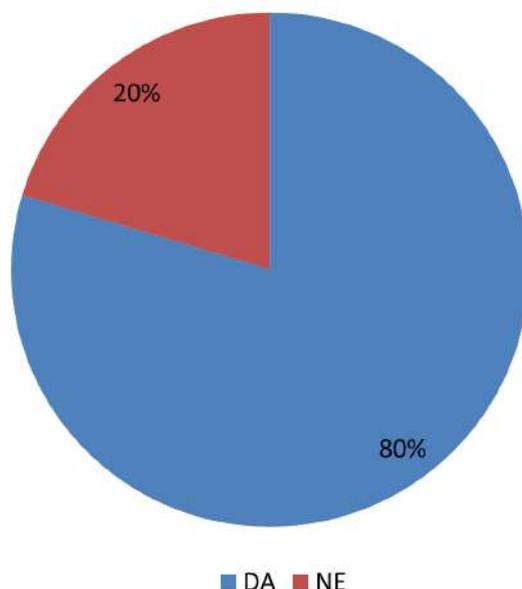
Ovaj podatak pokazuje da su osnivači i urednici web portala svjesni važnosti prisutnosti medija na društvenim mrežama gdje je najviše korisnika, i s obzirom da sva relevantna istraživanja već godinama pokazuju da publika najčešće čita vijesti na svojim mobilnim uređajima, putem društvenih mreža.

Građani se danas prvenstveno informišu putem mobilnih telefona, tako da biraju naslove koji ih zanimaju i preko društvenih mreža ulaze na web portal. Sam dizajn web portala i njegova atraktivnost više nije bitan segment u privlačenju čitalaca. S druge strane, potreba za reklamiranjem medijskih sadržaja na društvenim mrežama sve je izraženija.

4.2.11. Reklame na portalima

Slika 11: Reklame na web portalima

Istraživanje u cilju mapiranja medijskih web portala u Bosni i Hercegovini pokazalo je da su reklamni sadržaji zastupljeni na 490 web portala, odnosno približno 80 odsto. Reklame nisu pronađene na preostalih 125 portala, 20 posto od ukupnog broja portala.

Oglašavanje na web portalima jedno je od najbitnijih izvora prihoda medija, dok je svrha osnivanja pojedinih web portala upravo oglašavanje i ostvarivanje zarade od reklama.

Međutim, s obzirom na broj lokalnih medija kojima su oglašavanje i grantovi iz državnih budžeta jedini prihodi, neminovno se postavlja pitanje transparentnosti finansiranja medija iz budžeta lokalnih vlasti i transparentnost oglašavanja javnih preduzeća.

Web portali koji nemaju reklame, njih 125 ili 20 odsto, mogu biti i nezavisni mediji koji se finansiraju od donatorskih sredstava i izvedeni mediji kojima je svrha prezentacija televizije, radija ili štampe.

5. ANALIZA

Od ukupno 615 mapiranih portala koji djeluju na području Bosne i Hercegovine, 306 portala ima navedeno sjedište u Federaciji Bosne i Hercegovine. Sjedište u Republici Srpskoj imaju 94 portala, dok za 194 portala nije navedena geografska lokacija.

U Brčko Distriktu je evidentirano 11 portala, sjedište u nekoj od zemalja regiona imaju 3 portala, dok je u zemljama u kojima je značajnije prisutna BH dijaspora evidentirano ukupno 7 portala.

Očigledna je disproporcija u broju portala među bosansko-hercegovačkim entitetima. U Federaciji BiH ima trostruko više portala nego u Republici Srpskoj. Razloge te disproporcije najprije treba tražiti u razlici u broju stanovništva među entitetima. U Federaciji je više urbanih centara sa većim brojem stanovnika i brojnijim i razvijenijim tradicionalnim, ali i online medijima (Sarajevo, Tuzla, Zenica, Mostar, Bihać), nego u Republici Srpskoj (Banja Luka, Bijeljina, Trebinje).

Osim toga, u Federaciji BiH je više visokoškolskih ustanova za obrazovanje novinara, nego u Republici Srpskoj. Sarajevo kao glavni grad države administrativni je, poslovni i obrazovni centar, a Fakultet političkih nauka u Sarajevu ima najdužu tradiciju i obrazovao je najviše diplomiranih novinara u Bosni i Hercegovini. Sve su to razlozi koji utječu na medijsku sliku bosansko-hercegovačkih entiteta.

Od 306 portala u Federaciji Bosne i Hercegovine, više od trećine portala nalazi se u Kantonu Sarajevo, preciznije 105 portala, dok se u Tuzlanskom kantonu nalazi ukupno 50 portala. Sljedeći su Hercegovačko-neretvanski kanton sa 39 portala, Zeničko-dobojski kanton sa 36, Srednjobosanski kanton sa 31, te Unsko-sanski kanton sa ukupno 21 evidentiranim portalom.

U ostalim kantonima Federacije Bosne i Hercegovine evidentiran je značajno manji broj portala, odnosno ukupno 11 portala u Zapadnohercegovačkom, 8 portala u Kantonu 10, te 4 portala u Bosansko-podrinjskom kantonu, dok je u Posavskom kantonu evidentiran samo 1 portal. Evidentna je disproporcija u broju portala u mnogoljudnijim kantonima i njihovim urbanim centrima (Sarajevo, Tuzla, Mostar, Zenica) u odnosu na manje kantone.

Linija disproporcije podudara se sa linijom različitosti u stupnju društveno-ekonomskog razvoja između većih i manjih sredina. Zanimljivo je da u Posavskom kantonu djeluje samo 1 portal, dok ih je evidentirano nekoliko koji djeluju iz inostranstva, a imaju za ciljnu skupinu stanovnike upravo tog kantona. Uzrok tome je iseljavanje stanovništva iz Posavine, još od vremena rata. Očigledno je da Posavci u dijaspori i kroz informativno djelovanje žele održati veze sa zavičajem.

[1] Prema popisu iz 2013. godine u Federaciji BiH živjelo je 2 219 220, a u Republici Srpskoj 1 228 423 stanovnika . Vidjeti detaljnije na web stranici: <http://www.statistika.ba/> Zbog odliva stanovništva iz BiH, u oba entiteta, kao i u Brčko distriktu, sada je manje stanovnika.. (Op.E.O.).

U Republici Srpskoj mapirana su 94 portala: U Banja Luci djeluje 32 portala, što je nešto više od trećine ukupnog broja. U Trebinju, kao centru istočnohercegovačkog dijela RS-a locirano je 9 portala, a u Bijeljini, kao centru sjeveroistočnog bosanskog dijela Republike Srpske, locirano je 8 portala. Ukupni broj portala smještenih u ova tri regionalna centra u Republici Srpskoj je 49, što čini više od polovine ukupnog broja portala čija je lokacija registrovana u RS (94).

S druge strane, najmanji broj portala lociran je u Istočnoj Bosni, gdje u Rudom ili području Romanije nije lociran niti jedan portal. Ovo na svoj način ilustrira neravnomjernu razvijenost različitih dijelova Republike Srpske, pa i informativno-komunikacijsku neravnopravnost.

U pet urbanih centara Bosne i Hercegovine (Sarajevo, Banja Luka, Mostar, Tuzla i Zenica) mapirana je gotovo trećina od ukupnog broja portala, tačnije 197 portala. U Sarajevu su mapirana 102 portala, što je više od polovice ukupnog broja portala u 5 urbanih centara. U Banja Luci su mapirana 32 portala, u Tuzli 29, Mostaru 25 portala, te Zenici sa 9 evidentiranih portala. Dominacija brojnosti portala u urbanim centrima u odnosu na ostatak države je logična i očekivana. Mediji su karakteristično obilježje urbane kulture, i to ne samo tradicionalni, već i online mediji, pa tako i medijski web portali.

Kada je riječ o vrstama portala, istraživanje je pokazalo da je najviše lokalnih portala, čak 328, odnosno više od polovine ukupnog broja mapiranih portala. Nacionalnih web portala koji pokrivaju teritorij cijele države je 121, regionalnih je najmanje – samo 15. Ukupan broj portala opće informativnosti je 464. Interesantno je da u BiH djeluje čak 151 specijalizirani web portal, što je četvrtina od ukupnog broja portala. Očigledna je tendencija pomjeranja profilacije medijskih portala od opće informativnosti ka specijaliziranim temama. Neki od takvih portala orijentirani su ka građanskom novinarstvu, analizi medijskih sadržaja, građanski aktivizam, ali ima i onih koji promovišu otvorenu homofobiju i diskriminaciju poput portala www.antimigrant.ba.

Mapiranje web portala u Bosni i Hercegovini pokazalo je odnos profesionalnih medijskih portala sa potpunim impresumom i medija čiji su osnivači i/ili odgovorna lica nepoznati. Očekivano, bez impresuma je najveći broj portala, čak njih 270, djelimični impresum (samo pojedine podatke iz impresuma ima 178 portala, dok potpuni impresum tek nepuna trećina, odnosno 167 portala). Ovo istraživanje pokazalo je značaj transparentnosti medijskog vlasništva, bez koje nema vjerodostojnog novinarstva. Potreba za javnim objavljivanjem podataka o vlasništvu u medijima dugo je prisutna u stručnoj javnosti u Bosni i Hercegovini, ali se tek nedavno krenulo sa pripremom nacрта Zakona o transparentnosti medijskog vlasništva.

Istraživanje u cilju mapiranja medijskih web portala u Bosni i Hercegovini pokazalo je da su reklamni sadržaji zastupljeni na 490 web portala. Reklame nisu pronađene na preostalih 125 portala. Oglašavanje na web portalima jedno je od najbitnijih izvora prihoda medija, dok je svrha osnivanja pojedinih web portala upravo oglašavanje i ostvarivanje zarade od reklama.

Međutim, s obzirom na broj lokalnih medija kojima su oglašavanje i grantovi iz državnih budžeta jedini prihodi, neminovno se postavlja pitanje transparentnosti finansiranja medija iz budžeta lokalnih vlasti i transparentnost oglašavanja javnih preduzeća. Web portali koji nemaju reklame mogu biti i nezavisni mediji koji se finansiraju od donatorskih sredstava i izvedeni mediji kojima je svrha prezentacija televizije, radija ili štampe.

Ukupan broj mapiranih portala je relativno visok, profilacija i dinamika produkcije je zadovoljavajuća, ali je zabrinjavajuća netransparentnost medijskog vlasništva i uredničkih struktura, ograničenje mogućnosti komentiranja, kao i generalno stanje neuređenosti administrativno pravne oblasti osnivanja, djelovanja i rada medijskih web portala.

6. ZAKLJUČAK

Generalna hipoteza „U Bosni i Hercegovini djeluju brojni portali, ali njihov tačan broj nije utvrđen, ne postoji registar portala, niti je njihova djelatnost uređena“ ovim istraživanjem je potvrđena. Mapirano je 615 portala. To je do sada najpotpuniji popis portala, jer dosadašnje liste portala koje su objavljivane sadržavale su višestruko manji broj portala. No, broj od 615 portala vjerovatno nije konačan. Ukupan broj portala je vjerovatno i veći, s obzirom da postoji vjerovatnoća da nismo uspjeli locirati manje sadržajne, slabije posjećene, uglavnom lokalne portale, koji nisu prisutni na društvenim mrežama i koji nisu ostvarili značajniju medijsku pozicioniranost i utjecaj. Još uvijek ne postoji registar portala, niti je njihova djelatnost uređena, izuzmu li se mehanizmi samoregulacije koji su prihvaćeni od strane stotinjak portala.

Pomoćne hipoteze također su potvrđene:

„Najveći broj portala je općeg informativnog i lokalnog karaktera, dok je broj specijaliziranih portala znatno manji“. Ova pomoćna hipoteza je dokazana. Istraživanje je pokazalo da je najviše lokalnih portala, čak 328, odnosno više od polovine ukupnog broja mapiranih portala. Nacionalnih web portala koji pokrivaju teritorij cijele države je 121, regionalnih je najmanje – samo 15. Ukupan broj portala opće informativnosti je 464. Interesantno je da u BiH djeluje čak 151 specijalizirani web portal, što je četvrtina od ukupnog broja portala. Primjetna je tendencija rasta broja tematski profiliranih portala, što je indikator razvoja tematske profiliranosti portala koji može biti uvjetovan potrebama korisnika, komercijalnim razlozima, ili namjerom kultiviranja i senzibiliziranja korisnika za sadržaje specijaliziranih portala.

MAPIRANJE MEDIJSKIH WEB PORTALA U BOSNI I HERCEGOVINI

„Značajan broj portala nema impresum, pa stoga često nisu javno dostupni podaci o vlasničkim, a često ni uredničkim strukturama“. Dokazana je i ova pomoćna hipoteza. Očekivano, bez impressuma je najveći broj portala, čak njih 270 od ukupno 615 portala. To znači da 44% portala u našoj zemlji jednostavno – nema impresum. Netransparentnost vlasništva jedan je od najvećih problema medija u Bosni i Hercegovini, a posebno web medija. Bez transparentnosti vlasništva u medijima nema vjerodostojnog novinarstva, niti istinske demokracije u društvu. Jačanje transparentnosti medijskog vlasništva jedna je od obaveza koju Bosna i Hercegovina mora implementirati za članstvu u Evropskoj uniji. Iako je završen Nacrt Zakona o transparentnosti vlasništva u medijima, on još nije usvojen u nadležnim institucijama Bosne i Hercegovine.

„Ako i postoje, impresumi su uglavnom djelomični, dok je broj potpunih impresuma (sa vidljivom vlasničkom strukturom) vrlo mali“. Istraživanje je pokazalo da je od ukupno 615 portala njih 345 ima djelimični ili potpuni impresum. Djelimični impresum (samo pojedine podatke iz impresuma) ima 178 portala, dok potpuni impresum tek nepuna trećina, odnosno 167 portala. To znači da su vlasnici i urednici gotovo trećine portala u Bosni i Hercegovini svjesni važnosti objavljivanja transparentnih podataka o sebi, kao i da su spremni preuzeti vlasničku i uredničku odgovornost za djelovanje svojih portala.

„Većina portala publicira sadržaje na dnevnoj, manji broj na nedjeljnoj osnovi, ali postoje i portali koji produciraju sadržaje povremeno, čak i neredovno“. Ova pomoćna hipoteza, također je dokazana. Istraživanje je pokazalo da najveći broj portala – čak njih 490 ima dnevnu produkciju, zatim da 91 portal ima povremenu produkciju, 22 web portala – sedmičnu, a mjesečnu samo 12 web portala. Iz ovih podataka može se zaključiti da je najveći broj portala, tačnije 80% , okrenut ka dnevnoj produkciji vijesti, a da tek 20 % portala ima mogućnost za produkciju analitičkih, osvrtarsko-komentatorskih i tematskih sadržaja, ili su jednostavno – neažurirani.

„Najčitaniji portali u BiH imaju opciju komentiranja, ali i sve više portala ukida mogućnost komentiranja tekstova“. Potvrđena je i ova hipoteza. Najčitaniji portali Klix.ba i Avaz.ba imaju mogućnosti komentiranja (iako je redakcija Dnevnog Avaza u jednom periodu bila odustala od opcije komentara za čitatelje). Mogućnost komentiranja medijskih sadržaja na web portalima mapiranim u Bosni i Hercegovini ima 255 portala, odnosno 41 odsto, dok broj portala koji nemaju ovu mogućnost iznosi 59 odsto, odnosno 360 web portala. To je svojevrsni apsurd da portali ne dozvoljavaju komentiranje na web-u, čija je osnovna karakteristika mogućnost interakcije. To govori i o zanemarivanju ove opcije od strane uredništava, ali i neposvećenost razvoju pluralne, demokratske komunikacije u našem društvu, što je jedna od važnih funkcija medija.

MAPIRANJE MEDIJSKIH WEB PORTALA U BOSNI I HERCEGOVINI

„U BiH je najviše unikatnih portala, dok je broj portala „izvedenih“ iz radija, TV ili novina nešto manji“. I ova pomoćna hipoteza je potvrđena istraživanjem. U BiH postoji 462 autentičnih, unikatnih web portala, dok su 153 portala izvedena iz drugih medija: televizije, radija, štampe. Sve radio i TV stanice u BiH nemaju svoje „izvedene“ portale, kao „produženi“ medij „osnovnog“ medija. Takve radio i TV stanice zasnivaju svoj odnos na „tradicionalnim“ načinima komunikacije audio-vizualnih medija. Radio i TV stanice koje imaju svoje portale žele stvoriti odnos i sa novim generacijama medijske publike.

„Znatan broj portala prisutan je na društvenim mrežama“. Istraživanje je potvrdilo i ovu tezu, jer 582 portala imaju svoje stranice i naloge na društvenim mrežama (Facebook, Twitter, Instagram) dok 33 web portala uopće nije prisutno na webu 2.0. Prisutnost portala na društvenim mrežama govori o potrebi redakcija i uredništava za prisustvom među velikim brojem korisnika društvenih mreža i intenzivnijom interakcijom kroz komunikaciju sa korisnicima, i međusobnom komunikacijom korisnika. Stvaranje korisničkih zajednica na web-u karakteristika je online komunikacije. Zapravo je to oblik socijaliziranja novih medijskih generacija na web-u.

„Na većini portala u BiH prisutni su reklamni sadržaji, manji broj portala je bez reklama“. Ova, posljednja pomoćna hipoteza u ovom istraživanju, također je potvrđena. Reklamni sadržaji zastupljeni su na 490 web portala. Reklame nisu pronađene na preostalim 125 portala, pokazalo je istraživanje. Oko 80% vlasnika i urednika portala želi kroz reklamne sadržaje osigurati sredstva za finansiranje rada portala. S druge strane, preostalim oko 20% portala kojima su oglašavanje i grantovi iz državnih budžeta jedini prihodi, neminovno se postavlja pitanje transparentnosti finansiranja medija iz budžeta lokalnih vlasti i transparentnost oglašavanja javnih preduzeća. Portali bez reklama mogu biti i neovisni mediji koji se finansiraju od donatorskih sredstava i izvedeni mediji kojima je svrha prezentacija televizije, radija ili štampe.

1. PREPORUKE

- Postojeći zakoni o medijima i komunikacijama nedostatni su za regulaciju online komunikacijske prakse u našoj zemlji. Zbog toga je potrebno donijeti nove zakone koji bi mogli pomoći u regulaciji djelovanja medija, a time i medijske i komunikacijske online sfere u Bosni i Hercegovini. **Trebalo bi ubrzati usvajanje Zakona o transparentnosti vlasništva u medijima i zaštiti medijskog pluralizma**, koji je u formi nacрта predat nadležnim institucijama BiH, ali još uvijek nije usvojen.
- **Trebalo bi ubrzati i usvajanje Zakona o oglašavanju u Bosni i Hercegovini**, koji je, također, u formi nacрта dostavljen nadležnim institucijama, ali još uvijek nije usvojen. Riječ je o nacrtima zakona koji su u okviru projekta „Mediji i javni ugled“ sačinili predstavnici medijske zajednice i civilnog sektora u BiH 2018. godine.
- **Potrebno je raditi na izradi Zakona o širenju i korištenju tehnologije**, kojim bi se regulirala oblast korištenja IT tehnologije, ali i predvidjele sankcije za njenu zloupotrebu. Ova tri zakona od iznimne su važnosti za uređenje medijske djelatnosti i komunikacijskih odnosa i u online komunikacijskoj praksi.
- Administrativno-pravna oblast osnivanja, rada i djelovanja web portala potpuno je neuređena. **Potrebno je oformiti Registar web portala u našoj zemlji**. Registar ne znači traženje i dobijanje bilo kakve dozvole, već samo upis relevantnih podataka u registar. Izradu i vođenje registra portala trebalo bi da preuzme Vijeće za štampu i online medije u Bosni i Hercegovini i Regulatorna agencija za komunikacije BiH. Kao polazište za izradu i vođenje Registra može poslužiti ovo istraživanje – Mapiranje web portala u Bosni i Hercegovini.
- **Neophodno je uspostaviti mehanizme koregulacije**, kroz jačanje instrumenata samoregulacije u nadležnosti Vijeća za štampu i online medije u Bosni i Hercegovini, ali i uspostavljanje koegzistencije sa mehanizmima regulacije u nadležnosti Regulatorne agencije za komunikacije BiH. Njihovo zajedničko djelovanje mora biti usaglašeno i harmonizirano.
- **Neophodno je dopuniti i inovirati Kodeks za štampu i online medije** koji je u primjeni mehanizama samoregulacije koje provodi Vijeće za štampu i online medije u Bosni i Hercegovini. Dopune bi mogle razriješiti etičke dileme koje se javljaju u svakodnevnoj novinarskoj praksi i doprinijeti boljem razumijevanju redakcija i publike printanih, kao i korisnika online medija. Postojeći Kodeks je usvojila su sva udruženja/udruga novinara u BiH na sjednici održanoj 29. aprila 1999. Kodeks je dopunjavao februara 2005., augusta 2006., decembra 2006. i juna 2011.godine od strane Vijeća za štampu u Bosni i Hercegovini, u konsultaciji sa Udruženjima/udrugama novinara u BiH.

Sve ove preporuke imaju za cilj uređenja administrativno-pravnog okvira osnivanja, evidencije i djelovanja web portala, a time u konačnici - podizanje profesionalnih i etičkih standarda web novinarstva u Bosni i Hercegovini.

1. PRILOZI

1.1. Lista mapiranih medijskih web porala u Bosni i Hercegovini

Redni broj	Adresa portala – Naziv portala	Geografska lokacija
1.	abcportal.info ABC portal info	
2.	Activezenica.org Active Zenica	Zenica, BiH
3.	Adrenalin.ba Adrenalin ba	Travnik, BiH
4.	akta.ba Akta.ba-Poslovni portal	Sarajevo, BiH
5.	Aktuelno.ba Aktuelno ba	Tuzla, BiH
6.	alt-kultura.com Alt kultura	Mostar, BiH
7.	Analiziraj.ba Analiziraj ba	
8.	Antena-radio.ba Antena radio	Jelah, BiH
9.	antimigrant.ba/ Anti migrant	
10.	Artinfo.ba Art info ba	
11.	Asinfo.info Asinfo portal	Zvornik, BiH
12.	atvbl.com/ Alternativna televizija (ATV)	Banja Luka, BiH
13.	aura.ba Aura Magazin	Sarajevo, BiH
14.	auto.ba Auto Ba	
15.	avaz.ba Dnevni avaz	Sarajevo, BiH
16.	azra.ba Azra Magazin	Sarajevo, BiH
17.	b1tv.ba B1 TV	Gradačac, BiH
18.	balcanicaucaso.org/eng/Areas/Bosnia-Herzegovina OBC Transeuropa	Trento, ITA
19.	balkaneu.com/ Independent Balkan News Agency (IBNA)	Bourgas, Bugarska
20.	Balkanin.net Balkanin	
21.	balkaninsight.com/ Balkan Insight	Beograd, Srbija
22.	balkans.aljazeera.net Aljazeera Balkans	Sarajevo, BiH
23.	balkantimes.press The Balkan Times Press	Sarajevo, BiH
24.	banke-biznis.com Banke i biznis	Sarajevo, BiH
25.	Banjalucanke.com Banjalučanke com	
26.	banjalucki.info/ Banjalučki info-Informativni portal Banja Luke	
27.	banjaluka-info.com Banjaluka info	
28.	banjaluka.com Banjaluka com	Banjaluka, BiH
29.	banjaluka.net Banjaluka net	Banja Luka, BiH
30.	banjaluka24h.com/ Banjaluka 24h	
31.	beta.ba Beta ba	Sarajevo, BiH
32.	bh-index.info BH-index	
33.	Bhbasket.ba Bhbasket ba	Tuzla, BiH
34.	Bhdinfodesk.com BH Dijaspota Infodesk	England
35.	bhdocumentary.net Naučno-popularni magazin	Sarajevo, BiH

36.	bhinfoportal.online BH info portal	
37.	Bhlopta.com BH Lopta	
38.	bhmag.net/ Magazin Magistral	Zenica, BiH
39.	Bhportal.ba BH Portal	
40.	Bhreporter.ba BH Reporter.Nezavisni internet portal	Tuzla, BiH
41.	bhrt.ba Radio televizija Bosne i Hercegovine (BHRT)	Sarajevo, BiH
42.	Bhsavez.org BHRF Savez BH udruženja u Švedskoj	
43.	bhstring.net Tuzlarije	Tuzla, BiH
44.	Biciklizam.ba Biciklizam ba	
45.	bigportal.ba BIGportal ba	Banjaluka, BiH
46.	bih-x.info Informativno turistički portal	
47.	Bihvijesti.ba BiH vijesti	
48.	bijeljina.org Bijeljina Danas	Bijeljina, BiH
49.	Bijeljinapress.com Bijeljina press	Bijeljina, BiH
50.	bikemagazin.info Bike Magazin	Mostar, BiH
51.	bild.ba Bild	
52.	bilecaonline.com Bileća Online	Bileća, BiH
53.	biscani.net Bisani net	Bihać, BiH
54.	bisce.ba BisceBa- Nezavisni informativni portal	
55.	biznisinfo.ba Biznis info	Sarajevo, BiH
56.	Biznis.ba Poslovni magazin	Sarajevo, BiH
57.	bl-portal.com BL Portal com	Banjaluka, BiH
58.	blic.rs/vesti/republika-srpska Blic rs	Beograd, Srbija
59.	blicnews.ba Blic news	
60.	blmojgrad.com BLMoj Grad com	
61.	bljesak.info Bljesak Info	Mostar, BiH
62.	Boljabosna.ba Bolja Bosna	
63.	Boljastrana.ba Bolja Strana	
64.	Boljatuzla.ba Bolja Tuzla	Tuzla, BiH
65.	Bonjour.ba Bonjour ba	Mostar, BiH
66.	Borak.info Borak info	
67.	Bosanskamisao.ba Bosanska misao	
68.	Bosanski.com Bosanski	
69.	boskrupa.ba Grad Bosanska Krupa	Bosanska Krupa, BiH
70.	bosnae.info Bosnae info Historija BiH	
71.	Bosnapress.net Bosna Press	
72.	Bosnavijesti.com Bosna Vijesti	
73.	Bosniaks.info Bosniaks info	
74.	Bosnjaci.Net Bošnjaci	
75.	Braniteljskiportal.ba Braniteljski portal	
76.	Brcko.tv BDC TV	Brčko, BiH
77.	Brckodanas.com Brčko danas	
78.	breza-x.com Informativno-zabavni portal	
79.	Breza.info Breza info	Breza, BiH

80.	Brotnjo.info Brotnjo info	Čitluk, BiH
81.	Bug.ba Info portal Bugojno	Bugojno, BiH
82.	Bugojno-danas.info Bugojno Danas	Bugojno, BiH
83.	Busines-magazine.ba Busines Magazine	Sarajevo, BiH
84.	buziminfo.ba Buzim info	Bužim, BiH
85.	buzimljani.ba Buzimljani ba	
86.	Cafe.ba Cafe ba	
87.	capital.ba Capital ba	Banjaluka, BiH
88.	caportal.in Čapljinški portal	Čapljina, BiH
89.	caportal.net Neovisni čapljinški portal	Čapljina, BiH
90.	carlander.ba Carlander	
91.	Catbih.ba Citizens Against Terrorism	Tuzla, BiH
92.	Cazin-danas.net Cazin Danas	
93.	cazin.ba Cazin ba-Portal grada Cazina	
94.	cazin.net Cazin net	Cazin, BiH
95.	centralna.ba Centralna ba	Novi Travnik, BiH
96.	centralna.net Centralna Bosna news feed service	
97.	Cenzura.ba Cenzura ba	
98.	cin.ba Centar za istraživačko novinarstvo (CIN)	Sarajevo, BiH
99.	Citaj.ba Čitaj ba	
100.	Cnlive.ba CN Live TV	
101.	Crna-hronika.info Crna Hronika BiH	
102.	Cure.ba Cure ba	Mostar, BiH
103.	Dan.ba Dan	Travnik, BiH
104.	Deblokada.com Deblokada	Chicago, Illinois, USA
105.	depo.ba DEPO Portal	Sarajevo, BiH
106.	Derventacafe.com Derventa cafe	
107.	Derventskilist.net Derventski list	Derventa, BiH
108.	Desavanjaubijeljini.com Dešavanja u Bijeljini	Bijeljina, BiH
109.	detektor.ba Detektor ba	Sarajevo, BiH
110.	Dijaspora.net BH dijaspora	
111.	direkt-portal.com Direkt portal	
112.	Direktno.ba Direktno ba	
113.	djaka-city.info Đaka city	Čapljina, BiH
114.	dnevni.ba Dnevni list	Mostar, BiH
115.	dnevnik.ba Dnevnik	Mostar, BiH
116.	dobardan.ba Dobar dan	
117.	Dobarportal.net Dobar portal	
118.	Doboj-istok.ba Doboj Istok ba	Doboj-Istok BiH
119.	Dobojski.info Dobojski info	Doboj, BiH
120.	Dolinalasve.info Dolina Lašve info	
121.	Domaljevac-samac.com Domaljevac Šamac	
122.	Drinapress.org Portal Drina Press	Skelani, BiH
123.	Drukci.ba Drukčiji radio	Novi Travnik, BiH
124.	dunjaluca.com Dunjalučar	

125.	dvbportal.net Blog o televiziji i tehnologijama	Visoko, BiH
126.	dw.com/bs/teme/ Deutsche Welle (DW)	Bon, Njemačka
127.	e-zdravlje.ba/ eZdravlje ba	Sarajevo, BiH
128.	Ebrcko.net EBrčko	Brčko distrikt, BiH
129.	efm.ba EFM Radio za urbanu gerilu	Sarajevo, BiH
130.	Eko.ba Eko ba	
131.	Ekran.ba Portal Ekran	
132.	ekskluziva.ba Ekskluziva ba	
133.	eltatv.net/ Elta tv	Banja Luka, BiH
134.	Energetika.ba Energetika ba	Sarajevo, BiH
135.	Enovosti.ba E Novosti Tuzlanski portal	Tuzla, BiH
136.	Epbih.com Epicentar	
137.	epoha.ba Epoha ba	
138.	epravo.ba E pravo	
139.	Etika.ba Etika ba	
140.	etrafika.net E trafika net	Banjaluka, BiH
141.	etrebinje.com E Trebinje	Trebinje, BiH
142.	expresstabloid.ba Express Tabloid	Sarajevo, BiH
143.	Face.ba Face TV	Sarajevo, BiH
144.	faktor.ba Faktor ba	Sarajevo, BiH
145.	Fbl.ba Fashion.Beauty.Love FBL ba	Sarajevo, BiH
146.	federalna.ba Federalna televizija (FTV)	Sarajevo, BiH
147.	Fejm.ba Fejma ba	Tuzla, BiH
148.	fena.ba/ Federalna novinska agencija (FENA)	Sarajevo/Mostar
149.	filmofil.ba Filmofil ba	
150.	foca24.info Foča 24	Foča, BiH
151.	fojnica.net Fojnica net	Fojnica, BiH
152.	fokus.ba Fokus ba	Sarajevo, BiH
153.	fontana.ba Fontana	Brčko, BiH
154.	franjevci.info Franjevci	Mostar, BiH
155.	freeradioprijedor.com/ Free Radio Prijedor	Prijedor, BiH
156.	Freshpress.info Fresh press info	-
157.	frontal.ba Frontal ba	Banja Luka, BiH
158.	Furaj.ba Furaj ba	Sarajevo, BiH
159.	garevac.info Garevački internet portal	
160.	Garevac.net Garevac net	
161.	gerila.info Gerila	Banja Luka, BiH
162.	Glas.ba Glas ba	
163.	Glasbosanski.ba Glas naroda	
164.	glaskotorvarosa.com Glas Kotor Varoša	
165.	glaskrajine.ba Glas Krajine	
166.	glasmostara.ba Glas Mostara	Mostar, BiH
167.	Glasregije.com Glas Regije	
168.	glassrpske.com Glas Srpske	Banjaluka, BiH
169.	glasstoca.ba Glas Stoca	Stolac, BiH

170.	Glastk.ba Glas TK	Tuzla, BiH
171.	gorazdeonline.com Goražde online	Goražde, BiH
172.	gorazdeportal.com Goražde portal	
173.	gornjivakuf.com Gornji Vakuf	Gornji Vakuf, BiH
174.	Gracanicaonline.info Gračanica Online Info	Gračanica, BiH
175.	gracija.info/ Magazin Gracija	
176.	grad-busovaca.com Grad Busovača	Busovača, BiH
177.	Gradacackiglas.com Gradačački glas	
178.	gradiska.com Gradiška	
179.	gradiska.tv Gradiška tv	Gradiška, BiH
180.	gradskimagazin.com/ Gradski magazin	
181.	gradskiportal.com/ Gradski portal	
182.	Granicedoboja.info Granice Doboja Info	
183.	grude-online.info Grude online	Grude, BiH
184.	grude.com Grude	Grude, BiH
185.	Gvu.ba Narodni portal	
186.	haber.ba Haber	Mostar, BiH
187.	hayat.ba Hayat	Sarajevo, BiH
188.	hbz-vijesti.com HBZ vijesti	Livno, BiH
189.	herceg.tv Herceg tv	Trebinje, BiH
190.	hercegovac.net Hercegovac	
191.	hercegovackiportal.com Hercegovački portal	
192.	hercegovina.ba Hercegovina ba	Mostar, BiH
193.	hercegovina.info Hercegovina info	Mostar, BiH
194.	hercegovinapress.com Hercegovina press	
195.	hercegovinapromo.com Hercegovina promo	Trebinje, BiH
196.	hip.ba Heregovački info portal	
197.	hladni-portal.info Hladni portal	
198.	hms.ba Hrvatski medijski servis	Mostar, BiH
199.	hocu.ba Hoću ba	Sarajevo, BiH
200.	Hronika.ba Hronika	
201.	ikremagazin.ba Ikre magazin	
202.	iks-portal.info Iks portal	Ljubuški, BiH
203.	Ilijas.info Ilijaš Info	Ilijaš, BiH
204.	ilijas.net Nezavisni informativni portal	Ilijaš, BiH
205.	imep.ba/category/gradansko-novinarstvo/ IMEP- Program osnaživanja profesionalnih medija	Sarajevo, BiH
206.	imperia.tv/ Imperia tv-Vaše mjesto zabave	
207.	impulsportal.net Impuls-Nezavisni BH portal	
208.	Index.ba Index ba	
209.	Indikator.ba - Informativno poslovni portal	Sarajevo, BiH
210.	Info.ba Info online	Sarajevo, BiH
211.	info.ba/ Info-Magazin za digitalno doba	Sarajevo, BiH
212.	Infobijeljina.com Info Bijeljina	Bijeljina, BiH
213.	Infobirac.net Info Birač	

214.	infobrcko.com Info Brčko	Brčko distrikt, BiH
215.	infobugojno.ba Info Bugojno	Bugojno, BiH
216.	infoprijedor.ba Info Prijedor	Prijedor, BiH
217.	inforadar.ba Inforadar-Portal za bitne priče	Sarajevo, BiH
218.	infosrpska.ba/ Infosrpska-Vijesti iz RS-a	
219.	infoveza.com Info Veza	
220.	inmedia.ba In media-Portal koji radi svoj posao	Sanski Most, BiH
221.	instore.ba InStore ba	
222.	interview.ba Interview ba-Čitaj više!	
223.	is-radio.com/ IS Radio	Istočno Sarajevo, BiH
224.	islamskazajednica.ba/ Islamska zajednica u BiH	Sarajevo, BiH
225.	Istinavitez.ba Istina Vitez ba	
226.	istinito.com Istinito com	
227.	istinomjer.ba Istinomjer ba	Sarajevo, BiH
228.	Istocnabosna.com Istocna Bosna com	
229.	istokrs.com Istok RS	
230.	istraga.ba Istraga ba-Novinski portal	
231.	itbase.ba IT base ba-IT zajednica BiH	Sarajevo, BiH
232.	itkarijera.ba IT karijera-Vaš vodič za uspješnu IT karijeru	
233.	IZDVOJENO.ba Izdvojeno ba	Sarajevo, BiH
234.	Izvor.ba Izvor ba	Banja Luka, BiH
235.	jabuka.tv Jabuka tv	Ljubuški, BiH
236.	jajce-online.com Jajce online	Jajce, BiH
237.	Jelah.info Jelah info	Jelah, BiH
238.	kakanj-x.com Više od portala	
239.	Kakanjinfo.com Kakanj Info	Kakanj, BiH
240.	Kakanjlive.com Kakanj Live	Kakanj, BiH
241.	Kalesijske-novine.com Kalesijske novine	
242.	Kalesijski.ba Kalesijski ba	Kalesija, BiH
243.	Kanal6.ba Kanal 6	Travnik, BiH
244.	kaportal.ba Informativno-zabavni portal	Kakanj, BiH
245.	karike.ba Karike	Sarajevo, BiH
246.	katera.news/lat Katera news	
247.	kidsinfo.ba Ultimativni vodič za roditelje	
248.	kiseljak.info Kiseljak info	Kiseljak, BiH
249.	klikjajce.com Klik Jajce	Jajce, BiH
250.	klix.ba Klix ba	Sarajevo, BiH
251.	Kockice.ba Kockice ba	Zenica, BiH
252.	korer.ba Korner	
253.	kostajnica.com/ Kostajnica com	-
254.	Kozarac.eu Kozarac eu	-
255.	kozarski.com/ Kozarski Vijesnik	Prijedor, BiH
256.	krajina.ba Krajiški informativni portal	-
257.	krupljani.ba/ Krupljani ba Informativni portal	-
258.	ktabkbih.net/ Katolička tiskovna agencija KTABiH	Sarajevo, BiH

259.	Kupreskiradio.com Kupreški radio	Kupres, BiH
260.	Ladiesin.ba Ladies in Glamour	-
261.	laktasi.info Laktaši info	
262.	Living.ba Living ba	Sarajevo, BiH
263.	livno-online.com Livno online	Livno, BiH
264.	livnovine.com Livnovine	Livno, BiH
265.	lokoportal.com Loko portal	Trebinje, BiH
266.	lolamagazin.com Magazin za nju i njega	Banjaluka, BiH
267.	Ltk-info.com Lukavački Info Portal	Lukavac, BiH
268.	Lukavacki.ba Lukavački ba	Lukavac, BiH
269.	lukavicaonline.com Lukavica online	Lukavica, BiH
270.	ljeb.info Informativni portal	Ljub, Opština Stanari, RS
271.	Ljepotaizdravlje.ba Ljepota i zdravlje	-
272.	ljportal.com Ljportal	Ljubuški, BiH
273.	ljbuski.net Ljubuški net	Ljubuški, BiH
274.	Magazin.ba Magazin ba	
275.	magazinplus.eu Magazin plus	Visoko, BiH
276.	Magic.ba Magic Radio	Milići, BiH
277.	Maglaj.net Maglaj net	Maglaj, BiH
278.	Maglajinfo.com Maglaj Info com	Maglaj, BiH
279.	Maglajmedia.ba Maglaj Media	Maglaj, BiH
280.	mahalla.ba Mahalla	Fojnica, BiH
281.	Majevicaonline.info Majevica Online	
282.	Manager.ba Manager ba	Mostar, BiH
283.	mandino-selo.com Mandino selo	Tomislavgrad, BiH
284.	media-kljuc.ba Media-Ključ ba	Ključ, BiH
285.	media.ba/bs MC_Online (Media centar Sarajevo)	Sarajevo, BiH
286.	Mediji.ba Mediji ba	Sarajevo, BiH
287.	medjugorje-info.com Međugorje info	Međugorje, BiH
288.	medjugorje-news.com Međugorje news	Međugorje, BiH
289.	Megafon.ba Megafon ba	Tuzla, BiH
290.	micromreza.com Portal Micro Mreža	Gradiška, BiH
291.	mina.ba Muslimanska informativna novinska agencija	Sarajevo, BiH
292.	Miruhbosne.com Zemlja dobrih Bošnjana	
293.	Mladi075.ba Mladi 075	Tuzla, BiH
294.	mladibl.com Prvi gradski informativni portal za mlade	Banjaluka, BiH
295.	Modricainfo.com Modriča info	
296.	modroizeleno.com Modro i zeleno	
297.	Mojabanjaluka.info Društveno informativni portal Banja Luka	Banja Luka, BiH
298.	mojabih.oslobodjenje.ba/mb/ Moja BiH	Sarajevo, BiH
299.	Mojabijeljina.com Moja Bijeljina	
300.	Mojaderventa.info Mojaderventa info	Banja Luka, BiH

301.	mojahercegovina.com Moja Hercegovina	Ljubinje, BiH
302.	Mojamodrica.info Mojamodriča info	Banja Luka, BiH
303.	Mojarpska.info Mojarpska info	Banja Luka, BiH
304.	Mojbrod.info Mojbrod info	Banja Luka, BiH
305.	mojcazin.ba Vijesti iz Cazinske krajine	Cazin, BiH
306.	Mojcelinac.info Mojčelinac info	Banja Luka, BiH
307.	Mojdoboj.info Mojdoboj info	Banja Luka, BiH
308.	Mojezdravlje.ba Moje zdravlje	Zenica, BiH
309.	Mojinfo.ba Moj Info ba	-
310.	mojprijedor.com Mojprijedor info	Prijedor, BiH
311.	Mojprnjavor.info Mojprnjavor info	Banja Luka, BiH
312.	Mojsamac.info Mojsamac info	Banja Luka, BiH
313.	Mojsrbac.info Mojsrbac info	Banja Luka, BiH
314.	Mojteslic.info Moj Teslić Info	Banja Luka, BiH
315.	mojusk.ba Moj USK	-
316.	Mondo.ba Mondo portal	-
317.	monokl.ba Monokl ba	Sarajevo, BiH
318.	mostarski.ba Mostarski ba	Mostar, BiH
319.	mostarski.info Mostarski info	Mostar, BiH
320.	mreza-mira.net/ Mreža za izgradnju mira	Sarajevo, BiH
321.	muzickazona.ba Muzička zona	
322.	muzicki.info Muzički info	Sarajevo, BiH
323.	mykultart.com My kult art	
324.	n1info.com N1 TV	Sarajevo, BiH
325.	najportal.ba Naj portal	Sarajevo, BiH
326.	nap.ba Novinska agencija Patria	Sarajevo, BiH
327.	narod.ba Narod ba-Nezavisni informativni portal	Sarajevo, BiH
328.	Narodni.ba Narodni Radio BiH	-
329.	nasahercegovina.info Naša Hercegovina	
330.	Nasarijec.ba Naša riječ	Zenica, BiH
331.	nedjelja.ba Portal Katoličkog tjednika	Sarajevo, BiH
332.	nesradio.com Radio Nes	Banjaluka, BiH
333.	nevesinjeonline.com Nevesinje online	Nevesinje, BiH
334.	nezavisne.com Nezavisne novine	Banjaluka, BiH
335.	Nkp.ba Nezavisni Kalesijski portal	Kalesija, BiH
336.	nomad.ba Nomad	Sarajevo, BiH
337.	NORMALA.ba Normala ba	
338.	notra.ba NoTra	Novi Travnik, BiH
339.	novabh.tv Nova BH	Sarajevo, BiH
340.	novabila.info Nova Bila	Nova Bila, BiH
341.	novasloboda.ba Nova Sloboda	Mostar, BiH
342.	novi.ba Novi ba	Sarajevo, BiH
343.	Noviglas.info Novi Glas Info	
344.	novikonjic.ba Novi Konjic	Konjic, BiH
345.	novine.ba Novine	Sarajevo, BiH

346.	Novitravnik.ba Novi Travnik ba	Novi Travnik, BiH
347.	novosti.rs/republika-srpska/vesti Vesti Republika Srpska	Beograd, Srbija
348.	Novum.ba Novum ba	Kiseljak, BiH
349.	Ntv.ba Neon TV	Kalesija, BiH
350.	Ntvarena.com NTV Arena Bijeljina	Bijeljina, BiH
351.	ntvic.ba Nezavisna televizija Kakanj	Kakanj, BiH
352.	Ntvjata.com Nezavisna televizija Jata	Srebrenik, BiH
353.	Nula49.com Nula 49 com	Brčko, BiH
354.	obican.info Običan radio	Mostar, BiH
355.	obn.ba Televizija OBN	Sarajevo, BiH
356.	Obrazovniportal.ba Obrazovni portal	Sarajevo, BiH
357.	okanal.oslobodjenje.ba O Kanal	Sarajevo, BiH
358.	Olovka.info Olovka Info	Doboj, BiH
359.	olovo.ba Olovo news portal	Olovo, BiH
360.	onasa.com.ba/ Nezavisna novinska agencija Onasa	Sarajevo, BiH
361.	op.bhrt.ba Omladinski program BHRT	Sarajevo, BiH
362.	Orahovica.info Orahovica Info	
363.	Orasjews.com Orasje News	Orašje, BiH
364.	Oslobodjenje.ba Oslobođenje	Sarajevo, BiH
365.	ostraluka.com Radio Oštra Luka	Oštra Luka, BiH
366.	otisak.ba informativni portal	Brčko distrikt, BiH
367.	Otvoreno.ba Otvoreno	
368.	paleinfo.com Pale info	Pale, BiH
369.	palelive.com Pale live	Pale, BiH
370.	Penal.ba Penal ba	
371.	pet.ba Pet	Tuzla, BiH
372.	pit.ba Proizvodnja, industrija, tehnologija	Sarajevo, BiH
373.	Podrinjeinfo.com Podrinje Info	
374.	Podrinjemedia.ba Podrinje Media	
375.	poduzetna.ba Poduzetna ba	Sarajevo, BiH
376.	Poduzetnicki.ba Poduzetnički ba	Tuzla, BiH
377.	Pogled.ba Pogled ba	
378.	Politicki.ba Politički	Sarajevo, BiH
379.	poljoprivreda.ba Poljoprivreda ba	Sarajevo, BiH
380.	portal-udar.net Portal Udar	Sarajevo, BiH
381.	Posavina.org Posavina org	
382.	Posavinainfo.com Posavina info	Derventa, BiH
383.	Posavinatv.com Posavska televizija	Dubrave, Brčko distrikt, BiH
384.	poskok.info Poskok	
385.	Poslovne.com Poslovne com	Travnik, BiH
386.	Poslovnenovine.ba Poslovne novine	Sarajevo, BiH
387.	poslovnidnevnik.ba/ BH poslovni portal	Bihać, BiH
388.	Poslovnisvijet.ba Poslovni svijet ba	
389.	poslovnojutro.ba Poslovno jutro	

390.	posusje.info Posušje info	Posušje, BiH
391.	posusje.net Posušje net	Posušje, BiH
392.	Pozitivne.info Pozitivne info	-
393.	pravdabl.com Pravda BL	-
394.	preduzetnickiportalsrpske.net/ Preduzetnički portal Republike Srpske	-
395.	Preokret.info Preokret regionalni portal	
396.	preporod.info/ Preporod	Sarajevo, BiH
397.	pressmedia.ba Budite informisani	-
398.	prijedor24.com Prijedor 24	Prijedor, BiH
399.	prijedoranas.com Prijedor danas	Prijedor, BiH
400.	princip.news/ Princip news	Istočno Novo Sarajevo
401.	privrednastampa.ba/ Privredna Štampa	Sarajevo, BiH
402.	Prnjavor.info Prnjavor Info	Prnjavor, BiH
403.	prnjavorlive.info Radio Prnjavor	Prnjavor, BiH
404.	Prnjavorski.com Prnjavorski com	-
405.	Profitiraj.ba Profitiraj ba	Sarajevo, BiH
406.	prometej.ba Prometej	Prozor-Rama, BiH
407.	Radio-busovaca.com Radio Busovača	Busovača, BiH
408.	radio-capljina.com Radio Čapljina	Čapljina, BiH
409.	Radio-feral.ba Radio Feral	Kalesija, BiH
410.	radio-medjugorje.com Radio Međugorje	Međugorje, BiH
411.	radiobet.eu Radio Bet	Gradačac, BiH
412.	radiobihac.com Radio Bihać	Bihać, BiH
413.	radiobk.ba Radio Bosanska Krupa	Bosanska Krupa, BiH
414.	Radiobobovac.com Hrvatski Radio Bobovac	Vareš, BiH
415.	Radiobrcko.ba Radio Brčko	Brčko, BiH
416.	radiobuzim.com Radio Bužim	
417.	Radioderventa.com Radio Derventa	
418.	radiofeniks.com/ Radio Feniks	Kozarska Dubica, BiH
419.	Radiofoca.com Radio Foča	Foča, BiH
420.	radiogacko.com Radio Gacko	Gacko, BiH
421.	Radiogračanica.ba Radio Gračanica	Gračanica, BiH
422.	Radiogradacac.ba Radio Gradačac	Gradačac, BiH
423.	radiokakanj.co.ba Radio Kakanj	Kakanj, BiH
424.	Radiokameleon.ba Radio Kameleon	Tuzla, BiH
425.	Radioljubic.com Radio Ljubić	Prnjavor, BiH
426.	radioljubuski.ba Radio Ljubuški	Ljubuški, BiH
427.	radiomarija.ba Radio Marija	Sarajevo, BiH
428.	radionevesinje.com Radio Nevesinje	Nevesinje, BiH
429.	radionovigrad.com/ Radio Novi Grad	Novi Grad/Bosanski Novi, BiH
430.	Radioolovo.ba Radio Olovo	Olovo, BiH
431.	radiosarajevo.ba Radio Sarajevo	Sarajevo, BiH
432.	radiosrbac.com Radio Srbac	Srbac, BiH
433.	Radiosrebrenik.ba Radio Srebrenik	Srebrenik, BiH

434.	radiotesanj.ba Radio Tešanj	Tešanj, BiH
435.	radiotrebinje.com Radio Trebinje	Trebinje, BiH
436.	radiovitez.ba Radio Vitez	Vitez, BiH
437.	radiovkladusa.ba Radio Velika Kladuša	Velika Kladuša, BiH
438.	Radiozepce.com Radio Žepče	Žepče, BiH
439.	rama-prozor.info Rama Prozor info	Prozor-Rama, BiH
440.	ramski-vjesnik.ba Ramski vjesnik	Prozor Rama, BiH
441.	Raport.ba Raport ba	Sarajevo
442.	raskrinkavanje.ba Raskrinkavanje	Sarajevo, BiH
443.	Rejting.info Rejting info	-
444.	Relax-portal.info Relax portal info	Livno, BiH
445.	reprezent.ba/ Reprezent Nezavisne krajiške novine	Velika Kladuša, BiH
446.	reprezentacija.ba Reprezentacija ba	Sarajevo, BiH
447.	republikainfo.com Republika info	Mostar, BiH
448.	Rijec.ba Rijec ba	Tuzla, BiH
449.	Rogatica.com Rogatica	-
450.	rtrs.tv Radio Televizija Republike srpske (RTRS)	Banjaluka, BiH
451.	rtv-hb.com RTV Herceg-Bosne	Mostar, BiH
452.	rtv-kd.com/ RTV-KD Kozarska Dubica	Kozarska Dubica, BiH
453.	Rtv7.ba RTV7	Tuzla, BiH
454.	Rtvbn.com BN TV	Bijeljina, BiH
455.	rtvbpk.ba RTV BPK	Goražde, BiH
456.	Rtvbugojno.ba RTV Bugojno	Bugojno, BiH
457.	rtvcazin.ba RTV Cazin	Cazin, BiH
458.	RTVdoboje.org RTV Doboje	Doboje, BiH
459.	rtvbih.ba/loc/ Radio televizija FBiH	Sarajevo, BiH
460.	Rtvglasdrine.com RTV Glas Drine	Sapna, BiH
461.	Rtvhit.com Hit Televizija	Brčko distrikt, BiH
462.	Rtvlukavac.ba RTV Lukavac	Lukavac, BiH
463.	Rtvslobomir.com RTV Slobomir	Bijeljina, BiH
464.	Rtvslon.ba RTV Slon	Tuzla, BiH
465.	Rtvsrebrenica.org RTV Srebrenica	Srebrenica, BiH, RS
466.	Rtvtk.ba Radio- televizija TK	Tuzla, BiH
467.	rtvusk.ba/kategorija/usk/1 RTV USK	Blhać, BiH
468.	rtvvogosca.ba RTV Vogošća	Vogošća, BiH
469.	Rtvze.ba RTV Zenica	Zenica, BiH
470.	Rtvzivinice.tv RTV Zivinice	Živinice, BiH
471.	saff.ba Saff portal	-
472.	Salines.info Salines info	Tuzla, BiH
473.	samoprovjereno.com/ Samo Provjereno com	-
474.	sanartv.ba/ RTV Sana	Sanski Most, BiH
475.	sarajevograd.ba Sarajevograd ba	
476.	sarajevograd.org Sarajevograd org	-
477.	sarajevotimes.com Sarajevo Times- Bosnian news in English	Sarajevo, BiH

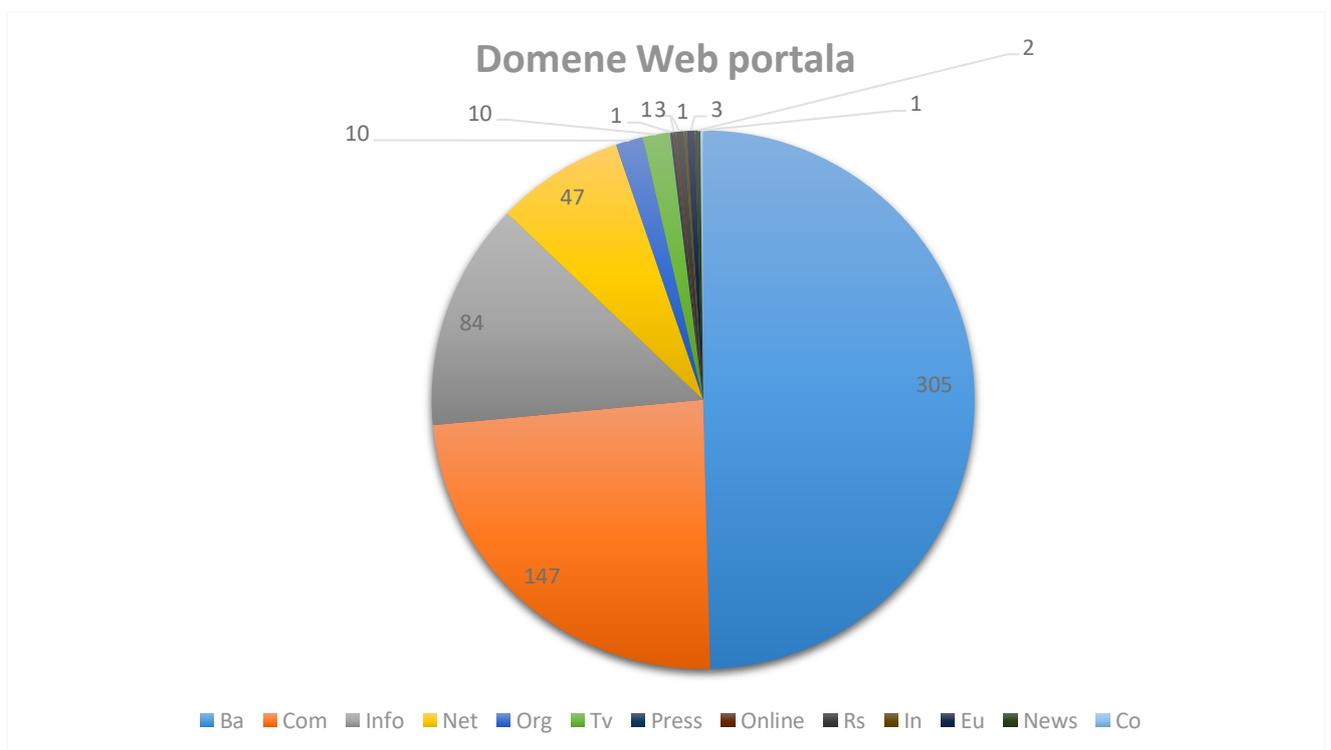
478.	sarajevskasehara.com Sarajevska sehara	
479.	sarajevski.ba Sarajevski informativni portal	-
480.	saransak.com Saransak portal	Trebinje, BiH
481.	satro.info/ Šatro info	-
482.	Scsport.ba Sport Centar	-
483.	Semberija.info Semberija info	
484.	senzacija.ba Senzacija ba	-
485.	Senzor.ba Senzor ba	Sarajevo, BiH
486.	Sevdah.tv Sevdah TV	-
487.	sikradio.com Sik radio	Mrkonjic Grad, BiH
488.	siroki-online.com Široki online	Široki Brijeg, BiH
489.	skalaradio.net Radio Skala	Ugljevik, BiH
490.	skandal.ba Skandal portal	Gradačac, BiH
491.	skener.info Skener info	-
492.	ski.ba Ski ba	Sarajevo, BiH
493.	skolegijum.ba Školegijum ba	Sarajevo, BiH
494.	skolski.ba Školski ba	Sarajevo, BiH
495.	slobodanvaskovic.blogspot.com/ Slobodan Vasković- Sa druge strane...	-
496.	slobodna-bosna.ba Slobodna Bosna- nezavisni informativni portal	Sarajevo, BiH
497.	slobodnaevropa.org Radio Slobodna Evropa	
498.	snl.ba Magazin za muškarca i ženu	Sarajevo, BiH
499.	Sodalive.ba Lukavački info portal	Tuzla, BiH
500.	source.ba Source ba	Sarajevo, BiH
501.	Spin-portal.info Spin Info	
502.	Sport.ba Sport	Sarajevo, BiH
503.	Sportal.ba Sportal ba	Brčko distrikt, BiH
504.	sportsport.ba SportSport ba	Sarajevo, BiH
505.	Srebrenik.net Srebrenik Network	
506.	srednjabosna.com Srednja Bosna	
507.	srna.rs Novinska agencija RS	Bijeljina, BiH
508.	srpska-portal.com/ Srpska portal	
509.	srpskacafe.com/ Portal SrpskaCafe com	Banja Luka, BiH
510.	srpskainfo.com/ Srpska info	Banja Luka, BiH
511.	starmo.ba StarMo	Mostar, BiH
512.	startbih.ba Online magazin Start BiH	Sarajevo, BiH
513.	stav.ba Stav-Sedmični list za politiku, društvo i kulturu	Sarajevo, BiH
514.	stolac.co Stolac	Stolac, BiH
515.	stolacportal.wordpress.com Stolac portal	Stolac, BiH
516.	strane.ba Strane	Mostar, BiH
517.	studiod.ba Radio Studio D	Srebrenik, BiH
518.	Studiomteslic.net Radio Studio M	Teslić, BiH
519.	studomat.ba Studomat	Sarajevo, BiH

520.	svakodnevninet.net Svakodnevninet	-
521.	Svjetlo-dunjaluka.com Svjetlo Dunjaluka	-
522.	Tacno.net Tačno net portal	
523.	Teslic.ba Teslić ba	
524.	Teslicdanas.net Teslić danas	
525.	Tesliconline.com Teslić online	Teslić, BiH
526.	Thebosniatimes.ba The Bosnia Times	Sarajevo, BiH
527.	Theprestige.ba The prestige ba	Sarajevo, BiH
528.	Times.ba Times ba Političko nezavisni informativni portal	
529.	Tip.ba Tip ba	Tuzla, BiH
530.	Tkportal.ba TK portal ba	
531.	Tntkids.tv TNT Kids TV	Travnik, BiH
532.	Tntportal.ba TNT portal	
533.	tomislavcity.com Tomislav city	Tomislavgrad, BiH
534.	tomislavnews.com Tomislav news	Tomislavgrad, BiH
535.	topportal.info Top portal	Mostar, BiH
536.	Transparentno.ba Transparentno ba	Banja Luka, Sarajevo, BiH
537.	Travnicki.info Travnički Info	Travnik, BiH
538.	travnickivjesnik.ba Travnički vjesnik	Travnik, BiH
539.	travnik-grad.info Travnik grad	Travnik, BiH
540.	Travnik.ba Travnik ba	Travnik, BiH
541.	trcanje.net Moje trčanje	
542.	trebevic.net Trebević net Informativni portal	Istočno Sarajevo, BiH
543.	trebinje-24.info Trebinje 24	Trebinje, BiH
544.	trebinjedanas.com Trebinje danas	Trebinje, BiH
545.	trebinjelive.info Trebinje live	Trebinje, BiH
546.	trendradio.ba/ Trend radio Velika Kladaša	Velika Kladaša, BiH
547.	trt.net.tr/bosanski/ Turska Radio Televizija -TRT Bosanski	Ankara, Turska
548.	Tuzlalive.ba Tuzla Live	Tuzla, BiH
549.	Tuzlanskarrepublika.net Tuzlanska republika	
550.	Tuzlanski.ba Tuzlanski ba	Tuzla, BiH
551.	Tuzlapress.ba Tuzlanska informativna agencija	Tuzla, BiH
552.	Tuzlaspiegel.ba Prvi tuzlanski satirični portal	Tuzla, BiH
553.	tvk3.info/ TV Kanal 3 (TV K3)	Prnjavor, BiH
554.	tvsa.ba Televizija Sarajevo (TVSA)	Sarajevo, BiH
555.	udrimuski.ba Portal UdriMuški	Sarajevo, BiH
556.	Ugljevik.info Ugljevik info	Ugljevik, BiH
557.	ultra.ba Ultra Magazin	
558.	Ultratrijumvijesti.info Ultra Trijumf Vijesti	
559.	uskinfo.ba USK info	-
560.	Uskoplje.info Uskoplje info	Gornji Vakuf - Uskoplje, BiH
561.	uskosport.ba/ USK sport	Bihać, BiH
562.	usn1.net Unsko-sanske novosti	-

563.	usnkrajina.com.ba Unsko-sanske novine Krajina	Bihać, BiH
564.	usora.ba Usora na dlanu	
565.	Valtertuzlanski.ba Valter Tuzlanski	Tuzla, BiH
566.	vecernji.ba Večernji list	Mostar, BiH
567.	velkaton.ba Radio Velkaton	Velika Kladuša, BiH
568.	vet.ba Vet ba	Sarajevo, BiH
569.	Vidiportal.ba Vidiportal	Tuzla, BiH
570.	Vijesti-x.com Vijesti x com	
571.	vijesti.ba Vijesti ba	Sarajevo, BiH
572.	vikici.net Vikići	MZ Vikići (Bihać), BiH
573.	Vipromo.ba Vipromo ba	Visoko, BiH
574.	Visegrad365.com Višegrad 365 com	
575.	Visitbih.ba Visit BiH ba	
576.	Visoko-rtv.ba RTV Visoko	Visoko, BiH
577.	Visoko.ba Visočki informator	Visoko, BiH
578.	Visoko.co.ba Visoko co ba	Visoko, BiH
579.	Visokoin.com Visokoin com	Visoko, BiH
580.	Viteski.ba Viteski ba	
581.	Vitez.info Vitez info	Vitez, BiH
582.	Vkportal.ba Vk portal ba	Velika Kladuša, BiH
583.	Vlasenica24info Info Portal Vlasenica 24	Vlasenica, BiH
584.	voanews.com/ Glas Amerike	
585.	volimjajce.com Volim Jajce	Jajce, BiH
586.	Volimtuzlu.ba Volim Tuzlu ba	Tuzla, BiH
587.	vrisak.info Vrisak info	Široki Brijeg, BiH
588.	wbasket.ba Ženska košarka u BiH	
589.	www.058.ba Iskra ba	
590.	www.072info.com Portal 072info	
591.	www.24sata.ba 24sata ba	Sarajevo, BiH
592.	www.6yka.com Buka magazin	Banjaluka, BiH
593.	www.aa.com.tr/ba Agencija Anadolija	Ankara, Turska
594.	www.agroportal.ba Agroportal ba	Brčko, BiH
595.	yep.ba Yep ba	
596.	zamisli.ba Zamisli	
597.	Zasrebrenicu.ba Za Srebrenicu ba	
598.	zastone.ba Zašto ne	Sarajevo, BiH
599.	Zavidovici.info Zavidovići info	
600.	Zdici.info Zdići info	Zavidovići, BiH
601.	Zdraviportal.ba Zdravi Portal	Sarajevo, BiH
602.	Zdravlje.ba Zdravlje ba	-
603.	Zene.ba Žene ba	Sarajevo, BiH
604.	Zenicablog.com Zenica blog	Zenica, BiH
605.	Zenicainfo.ba Zenica info	Zenica, BiH
606.	Zenit.ba Zenit ba	Zenica, BiH
607.	Zenski.ba Ženski ba	Tuzla, BiH

608.	zepce.ba Gradski informativni portal	Žepče, BiH
609.	Zivinice-carsija.com Živinice Čaršija	Živinice, BiH
610.	Zivinice.ba Živinice ba	Živinice, BiH
611.	Znamo.ba Znamo ba	Sarajevo, BiH
612.	Zosradio.ba ZOS Radio	Tešanj, BiH
613.	zportal.ba Zaslužuješ znati	Zavidovići, BiH
614.	zurnal.info Online magazin Žurnal-Jedina slobodna teritorija	Sarajevo, BiH
615.	Zvornicki.ba Zvornički ba	Zvornik, BiH

8.2. (Prilog br. 2) Domene mapiranih web portala u Bosni i Hercegovini:

Domene mapiranih 615 portala koji djeluju na području Bosne i Hercegovine:

Ba - 305 portala (49,59 %)

Rs - 3 portala (0,48 %)

Com - 147 portala (23,9 %)

In - 1 portal (0,16 %)

Info - 84 portala (13,65 %)

Eu - 3 portala (0,48 %)

Net - 47 portala (7,64 %)

News - 2 portala (0,32 %)

Org - 10 portala (1,62 %)

Co - 1 portal (0,16 %)

TV - 10 portala (1,62 %)

Press - 1 portal (0,16 %)

Online - 1 portal (0,16 %)